

ZDISLAVA

OBSAH

Úvodník Úvodní slovo	3
Rozhovor Martin Prokeš: Mezinárodní hudební festival Lípa Musica	4
Představujeme farnost Nebužely	7
Církevní stavby v diecézi S Radkem Rejškem za zvony kostelů litoměřické diecéze	11
Duchovní slovo Jan Hedvík: Prázdninová běžci	12
Osobnost Martin Flosman: Salesiáni a vojáci, 1. díl, por. duch. Štefan Sivák SDB	14
Zprávy Výstava studentů biskupského Gymnázia Varnsdorf Krátké zprávy z diecéze	13 16
Napsali jste Vzpomínka na Mons. Josefa Helikara	18
Charita Oblastní charita Šluknov	20
Pozvánky Pozvánky Nabídka vzdělávacích kurzů JABOK	22 22
Fotogalerie Slavnost 20. výročí základní školy při biskupském gymnáziu v Bohosudově	23

Fotografie na titulní straně časopisu: Miroslav Zelenka

Fotografie bez uvedení autora Jana Michálková a Miroslav Zelenka

ZDISLAVA

časopis litoměřické diecéze
20. ročník • 5. číslo • 20 Kč

„Plesej písní česká země,
Hospodina vděčně chval...“

Foto: P. Stanislav Příbyl

Plesej písní, česká země

Toto zamyšlení bude věnováno liturgické hudbě. Liturgická hudba je věc vskutku posvátná, plná poezie a jdoucí dějinami Církve ve všech časech a situacích. Každá doba do ní vnese své stopy, a co bylo dobré, ukáže až čas. Liturgie mše svaté je nadčasová a stále nám zpřítomňuje to samé – oběť Pána Ježíše na kříži. To bylo jednou a provždy a nemění se to. Liturgická hudba

však může mít mnoho podob. Jejimi autory a provozovateli jsme my, lidé, a je docela jedno, ve které epoše jsme žili, žijeme nebo budeme žít. Správná a pravá hudba musí však být inspirována posvátnou liturgií a vyjadřovat víru katolického křesťana, a to tak, aby i osoba nezásvěcená jasně poznala, že se jedná o jiný druh hudby, než je možné slyšet kdekoli jinde. Tedy je to a vždy byl úkol zcela nelehký.

Dnešní doba by ráda vnutila představu, že to tak již nejde, že se to nehodí do této doby jako kdysi a tak dále. Jistě, máme ledasjaká omezení a není snadné provést s obyčejným chrámovým sborem nějakou mši od Palestriny, Brixiho nebo Haydna, ale po-

hledme a čerpejme povzbuzení a příklad od našich předků. Vždy se dá něco dělat, je spousta liturgicky přiléhavých skladeb například od Říhovského, Horníka, Reimanna, Führera a celé řady dalších, dnes téměř zapomenutých autorů, kteří psali liturgickou hudbu pro skromné poměry malých kůrů, a když ani to nejde, stačí aspoň pěkně zazpívaná mešní píseň a ordinárium.

Právě u české mešní písně bych se rád zastavil. Náš národ má nepřeberně bohatství českých mešních zpěvů, a to ze všech slohových období. To nám mohou naši okolní sousedé závidět. Naši předkové prostě uměli slavit a k řádné oslavě Boží samozřejmě patří zpěv a hudba. Když se ptáme, co je smyslem lidského života, zjistíme, že jsme stvořeni k obrazu Božímu, jeho oslavě a že Boha máme celým svým životem hledat a oslavovat, abychom se s ním jednou mohli radovat v nebi. Bůh si nás stvořil pro sebe. A co my můžeme dát? Jedině oběť chvaly! Tak neváhejme velebit Stvořitele, nic jiného mu ani dát nemůžeme, On sám všechno má... Čerpejme z příkladu našich zbožných předků a neváhejme odložit pýchu své doby, že my jsme ti nejlepší. Liturgická hudba je služba, služba samému Bohu, a tak varhaník a ti, co tuto službu konají, mají sice být na kůru, ale srdce musí mít u oltáře.

Liturgická hudba má zároveň i evangelizační rozměr, tak se do ní může zapojit každý, kdo aspoň ví, oč jde – aspoň do začátku. Prosme Boha, aby se smiloval nad úhorem lidských srdcí. Kež se za nás naši milí svatí přimlouvají.

O kráse a poezii české liturgické hudby svědčí například i píseň ke sv. Ludmíle, která bývala v Českém kancionále:

„Plesej písní, česká země, – zbožných Čechů věrné plémě, – Hospodina vděčně chval! – V nadhvězdě své říši krásné – Ludmile, tvé kněžně jasně, – úděl slávy věčné dal...“

Věrných Čechů zbožná máti, – rač se v nebi přimlouvati – za lid, který tebe ctí, pros, ať pro tvé umučení, – vírou pravou sjednoceni, – dojdem Boží milosti!“

Svatí naši patronové, orodujte za nás.

Jaroslav Pulda, varhaník v Litoměřicích a Liběšicích

V dalším čísle Zdislavy

- ▶ přineseme rozhovor se soudním vikářem Diecézního soudu litoměřické diecéze **R. D. Michalem Podzimkem**
- ▶ navštívíme **farní obvod Štětí**
- ▶ nabídneme 2. díl od duchovních ve vojenské službě, tentokrát budeme mluvit o salesiánovi **P. Františku Krutílkovi**
- ▶ s **Oblastní charitou Sobotka** zavítáme do Domova pokojného stáří v Libošovicích
- ▶ přineseme **pozdánky, zprávy z diecéze**, a pokud nám napíšete, i příspěvky vás, našich čtenářů

Člověk se musí opřít o své sny a víru, aby prošlapal trnitou cestu

Martin Prokeš je dlouholetým členem Scholy Gregorians Pragensis – souboru, který se řadí mezi přední světové interprety středověké duchovní hudby. Před čtrnácti lety založil hudební festival Lípa Musica. Původně českolipský festival vždy přicházel s nabídkou toho nejlepšího z oblasti klasické hudby. V průběhu deseti let se rozšířil po Libereckém a Ústeckém kraji a poté zamířil také do Saska i Dolního Slezska, aby zde nejen prezentoval českou koncertní špičku. Jeho ambicí je oživit česko-německé vztahy.

Jste zakladatelem a ředitelem hudebního festivalu Lípa Musica. Co Vás vedlo k jeho vzniku, co bylo Vaším záměrem, Vaší ambicí?

Jako zpěvák a později manažer souboru Schola Gregoriana Pragensis jsem měl možnost navštívit spousty zajímavých koncertních míst v Evropě, Izraeli či Japonsku. Vnímám jsem, že mnohdy významné festivaly

vznikají na malých místech a že vzkvétají jen díky nadšení jednotlivců. Ve svých dvaceti osmi letech jsem zatoužil něco takové dosáhnout i doma v České Lípě. Mou ambicí bylo založit hudební tradici a zjistit, zda má šanci v našem regionu zakořenit či se případně rozvíjet a vzkvétat.

Festival je spojen s městem Česká Lípa. Jaká je Vaše vazba na severní Čechy?

Česká Lípa je mým domovem od svých pěti let. Narodil jsem se ovšem v Teplicích v Čechách, do kterých jsem se poté vrátil na konzervatoř. Následně jsem odešel na studia do Prahy, ale do České Lípy jsem se vrátil s jednoznačným přesvědčením, že právě tady jsem doma. To je mé pouto k tomuto městu.

Lípa Musica začínala jako festival duchovní hudby. Kdy a proč došlo ke změně v dramaturgii festivalu a do jaké míry můžeme hovořit dnes o duchovním rozměru tohoto projektu?

Skutečně jsem festival v roce oslav nového milénia uvedl do života jako festival duchovní hudby. Tehdy to bylo pět koncertů rozprostřených od čtrnáctého září do pátého prosince. Koncerty jsem uskutečnil pouze v kostelích a tím byla dána jasná struktura dramaturgie, která byla navíc podtržena mým působením v souboru, který se duchovní hudbě věnuje bezvýhradně. Přirozeným způsobem narůstal počet koncertů v dalších ročnících. Začali jsme expandovat do dalších míst a měst. V roce 2007 jsem měl díky svému příteli Rudolfovi Živcovi možnost poznat člověka Tomáše Červenku a jeho Dílnu, kteří nám významným způsobem pomohli najít vlastní identitu. Festivalů duchovní hudby bylo v té době v republice několik a my jsme si přáli mít v názvu něco, co by nás lépe specifikovalo a charakterizovalo. Zvítězil název v ženském rodu Lípa Musica. Festival, který má základ v duchovní hudební tradici našich předků, ale který zároveň může představovat krásy klasické hudby s drobnými výlety do jiných hudebních žánrů mimo klasickou hudbu. Jsem pře-

svědčen, že je festival skutečně dodnes nositelem významných duchovních hodnot.

Můžete alespoň krátce zmínit, jakým vývojem festival prošel?

Částečně jsem odpověděl u předchozí otázky. Festival se z lokálního hudebního svátku, který byl v prvních třech ročnících pořádán jednou za dva roky, stal nejprve festivalem, který dominoval v České Lípě, následně po pěti letech v okrese Česká Lípa, během dalších tří ročníků se stal dominantním v rámci Libereckého kraje a v posledních čtyřech letech je festivalem mezinárodním, protože se kromě Libereckého kraje přenesl také do kraje Ústeckého a do sousedního Německa. Z pěti koncertů v jednom městě festival dospěl do projektu dvaceti čtyř koncertů na šestnácti různých místech.

Lípa Musica postupně překročila hranice naší vlasti a její koncerty probíhají už i v sousedním Sasku. Co Vás k tomu vedlo a jak posluchači přijali tuto možnost?

Když nějaký čas působíte v oblasti umění a pořádáte koncerty, zejména v sakrálních památkách naší diecéze, uvědomíte si velmi silně, že právě naše diecéze má nejvíce sakrálních památek v zemi. Jejich počet je skutečně veliký a převyšuje možnosti biskupství a daných farností památky alespoň udržovat či je dokonce rekonstruovat. Tehdy jsem si velmi silně uvědomil, že je obdivuhodné, jak se lidé, kteří zde stovky let žili, dokázali o tyto památky starat, ale i stavět nové. To, co nám po nich zůstalo, je neskutečné bohatství. Byli to právě němečtí obyvatelé, kteří museli Sudety opustit. Dlouho jsme vnitřně cítili, že právě navázání dialogu s našimi německými sousedy je ta správná cesta, která má z hlediska historických souvislostí hlubokou logiku. Naši posluchači tak mají možnost s námi cestovat i do těchto německých míst, objevovat krásy našeho regionu a poznávat se s našimi blízkými sousedy. Krásné na tom je, že hudba hranice nezná a navíc je pomáhá pomyslně bořit.

Podle jakých kritérií sestavujete festivalový program?

Festivalovou dramaturgii sestavuje umělecká rada festivalu, kterou tvoří čtyři lidé. Základním kritériem pro výběr koncertů je vysoká interpretační úroveň, znalost prostředí, ve kterém koncerty uvádíme, naše orientace v hudebním světě a pochopitelně zprostředkovávání hudebního dědictví, které nám naši předkové zanechali.

Vzpomínáte na některá vystoupení obzvláště rád?

Těžko si budu vybírat, ale pokusím se vynést alespoň pár koncertů z přibližně sto osmdesáti, které má festival za sebou. Miluji vzpomínku na společný projekt Scholy Gregorians Pragensis a budhistických mnichů Gjósan riu Tenday šomjó, krásné byly koncerty Moskevského patriarchálního sboru Drevněruskij Raspěv, nádherné koncerty zprostředkoval vždy Pavel Haas Quartet, festivalu se podařilo přivést do České Lípy po padesáti letech Českou Filharmonii, rád vzpomínám na koncerty Gerharda Oppitze, dojemné bylo setkání s paní Hegerovou, fascinoval mě Josef Špaček. Jedna z nejhezčích vzpomínek je na profesora Petra Ebena, který uzavíral první ročník festivalu.

Mezinárodní hudební festival Lípa Musica je letos za svou polovinou. Jaké jsou ohlasy návštěvníků na jeho průběh a jak jej zatím hodnotíte Vy osobně?

Jsem na festival neskutečně hrdý. Mám radost z jeho pestrosti, zatím každý z uplynulých třinácti koncertů byl něčím jiný, něčím výjimečný. Naši posluchači jsou nadšení a dostává se nám té největší odměny, protože jsou koncerty nádherně navštěvovány. Musím ovšem na tomto místě poděkovat všem svým kolegům, protože je to velká porce

práce a nasazení, bez nich bych to nezvládl.

Letošní přípravy festivalu doprovázely komplikace s jeho

financováním. Podařilo se je vyřešit a můžeme se těšit na další festivalové ročníky?

Skutečně jsme v letošním roce zažili složitější rok v porovnání s těmi předchozími. O to více nás

to motivovalo k většímu zapálení pro získání prostředků z jiných zdrojů. Ukázalo se, že jsme se mohli o některé partnery, dárce a města opřít více, než bylo

Velice rád zdravím a vítám letos již 14. ročník hudebního festivalu Lípa Musica, přesahující českolipský region a zasahující i do míst našeho německého sousedství na znamení, že hranice, v muzikálním umění obzvláště, nehrají téměř žádnou roli. Je mi stále jasnější vznešený záměr autorů tohoto festivalu, totiž že vyjadřuje vnitřní lidský cit pro sdílení hodnot, výměnu darů, a tedy i uvědomění si kultury, která nás všechny může a má vpravdě kultivovat, zušlechťovat. Kulturní a křesťanstvím zocelený člověk je blízký člověku druhému, ať již něco dává, nebo přijímá. Dovolím si, v souvislosti s konáním českolipského svátku hudby, použít dosti zapomenutého slova „almužna“. Ta bývala a je snad vždycky oboustranným procesem, i když se dnes tento proces pojmenovává jinak: jeden se dělí o svůj majetek s druhými a obdarování pak překonávají svou vlastní nouzi. Říká se tomu výměna darů, výměna hodnot. Prospěch jednoho je i prospěchem druhého. Nebylo by ale tomu tak, kdyby se neotevřela jedna nesmírně důležitá lidská svatyně: srdce člověka. Otevřené lidské srdce rozdává a stejně tak otevřené lidské srdce vděčně přijímá. To je kultura, která má pro lidskou rodinu optimistickou perspektivu. Kultura otevřených srdcí. Letošnímu 14. ročníku hudebního festivalu Lípa Musica ze srdce přeji, aby se v tomto smyslu stal účinným nástrojem „otevírání lidských studánek“.

Mons. Jan Baxant, biskup litoměřický

v minulosti zvykem, a díky těmto okolnostem se může Lípa Musica konat i v letošním roce. Uvědomil jsem si více než jindy, že se člověk musí opřít o své sny a víru, aby prošlapal trnitou cestu. Ta ovšem má smysl, tedy doufám, a určitě se těšte na další... jen tak se nedáme :-)

Lípa Musica letos nabídne ještě několik festivalových koncertů. Kde si mohou zájemci koupit vstupenky, a jsou ještě vůbec k dispozici?

Ano, je před námi ještě několik projektů, na které vstupenky získáte. Výjimkou je pouze závěrečný koncert, který je přes dva měsíce vyprodaný. Doporučuji návštěvu našich festivalových stránek www.lipamusica.cz, kde můžete vstupenky zakoupit online, či získat další informace.

Ptala se
Jana Michálková
Foto: © Lukáš Pelech
Atelier

MHF Lípa Musica v číslech:

14 let existence

180 realizovaných koncertů

32.000 návštěvníků

27 festivalových míst

V roce 2015: 24 projektů – 16 lokalit – přibližně

50 vystupujících umělců (solistů a ansámbků)

sobota 10. října, 19.00 | Kravaře, kostel Narození P. Marie
Pärt | Hindemith | Mozart ad.
Belfi ato Quintet • cena vstupenky: 190 Kč
sobota 17. října, 19.00 | Prusk, kostel sv. Petra a Pavla
Händel | Bach | Vivaldi | Eben
Oliver Lakota – trubka, Pavel Svoboda – varhany
cena vstupenky: 190 Kč
neděle 18. října, 17.00 | Nový Oldřichov, kostel sv. Kříže
koncert zrušen
čtvrtek 22. října, 19.00 | Děčín, Synagoga
tradiční židovská hudba • klezmerová kapela Létající rabín
cena vstupenky: 220 Kč
sobota 31. října, 17.00 | Zittau, radnice
Rejcha | Martinů | Smetana
Smetanovo trio • cena vstupenky: 250 Kč
LÍPA MUSICA DĚTEM
čtvrtek 5. listopadu, 9.00 a 11.00 | Děčín, Městské divadlo
H. Krása: Brundibár
K. Hašler: Zpívejte, lidičky, ty české písničky
Dětská opera Praha • cena vstupenky: 70 Kč
čtvrtek 12. listopadu, 19.00 | Česká Lípa, Jiráskovo divadlo
Lípa Musica představuje mladé talenty
Jazzová farma a další žáci ZUŠ Česká Lípa
Petr Malásek – klavír, jako host • cena vstupenky: 60 Kč
pondělí 16. listopadu, 19.00 | Jablonec nad Nisou,
Městské divadlo
At Home
Iva Bittová & Čikori • ceny vstupenek: 220 | 250 Kč

ZÁVĚREČNÝ KONCERT FESTIVALU

sobota 21. listopadu, 19.00 | Nový Bor, Městské divadlo
Carl Orff: Carmina Burana
Marie Fajtová, Tomáš Kořínek, Ivan Kusnjer – zpěv
spojené sbory Marktkirche Wiesbaden a Rastislav Blansko
Filharmonie Hradec Králové • Thomas J. Frank - dirigent
cena vstupenky: 350 Kč

Filharmonie Hradec Králové s trumpetistou Markem Zvolánkem, zahajovací koncert 17. září 2015, bazilika Všechny svatých v České Lípě

■ Martin Prokeš

Je ředitelem Mezinárodního hudebního festivalu Lípa Musica, předsedou spolku Arbor, členem správní rady Nadačního fondu Ozvěna, hudebním manažerem a zpěvákem.

V roce 2000 založil Festival duchovní hudby, který od roku 2007 nese název MHF Lípa Musica. Ten také po celou dobu vede jako jeho ředitel, manažer a člen umělecké rady. Lípa Musica se za dobu své existence stala jednou z nejvýznamnějších kulturních akcí v oblasti severočeského regionu. Coby největší festival zaměřený na klasickou hudbu v kulturní nabídce Libereckého a Ústeckého kraje s přesahem do okolních regionů včetně příhraničního Saska se zapsal do povědomí regionálního publika a vybudoval si stálou základnu návštěvníků. Dnes je festival vnímán jako již pevná součást tuzemské festivalové scény českými umělci, má relativně stálou partnerskou základnu v komerční sféře a podporu regionálních i ústředních institucí veřejné správy včetně Ministerstva kultury.

Za dobu svého působení se zasloužil o zprostředkování více než 600 koncertů pro ansámbl Schola Gregoriana Pragensis, který patří k evropské špičce v interpretaci gregoriánského chorálu a rané polyfonie.

Za dobu své pěvecké kariéry absolvoval zejména se SGP více než tisíc koncertů v rámci Evropy, Izraele, Japonska. Je také vyhledávaným zpěvákem v oblasti interpretace barokní hudby a spolupracuje s celou řadou předních českých ansámbků.

Jako ředitel příspěvkové organizace kromě Kulturního domu Crystal zajišťoval kulturu také v Jiráskově divadle a Vodním hradě Lipý v České Lípě.

Vystudoval Konzervatoř Teplice a v letech 1994–1997 studoval na HAMU (katedře zpěvu ve třídě prof. Hajóssyové).

„Je to Bůh.“ To byla jedna z prvních vět emeritního českobudějovického biskupa Mons. Jiřího Paďoura vyslovených na první konferenci letošního Národního eucharistického kongresu, které se zúčastnilo na tři sta delegátů ze všech diecézí České republiky, shromážděných ve čtvrtek 15. října v aule brněnského Biskupského gymnázia. Směla jsem mezi ně patřit, a proto se dělím o zkušenost, kterou si odnáším a která není jen cenným prožitkem určeným pouze pro mě samotnou, nýbrž slouží ke službě naší diecézi. Proto děkuji našemu otci biskupovi Mons. Janu Baxantovi a jeho spolupracovníkům za to, že měli odvahu jít i do rizika, které s sebou nese znatelný rozdíl v teologickém vzdělání, v církevním postavení a ve schopnostech slovního vyjadřování kněží a laiků. Mezi účastníky kongresu jsem místy zaznamenala projev vděčnosti za toto různorodé složení „národního týmu“.

Je to Bůh

Tedy ta prostinká věta „Je to Bůh!“ vyjadřuje, domnívám se, stěžejní myšlenku celého národního kongresu. Je to prostě Bůh. To, na co se díváme při výstavu Nejsvětější svátosti, kolem čeho procházíme v kostele v místech, kde se nám nad hlavou chvějí malé plamínky červeného světla, je Bůh. Je to Bůh, ta malá hostie, kterou přijímáme do úst a kterou někteří lidé se souhlasem církve odvážně berou do rukou. Je to Bůh, ale není to sebestředný ctižádostivý tyran, jenž by od nás vyžadoval ponížené poklonkování a ujišťování, že víme, jak On je veliký, a máme se před Ním plazit po zemi, protože On nás přesahuje. Strach z mocného Boha chtít nechtít nese punc vypočítavosti. Chceme si zajistit, abychom na Božím soudu obstáli, a tak pragmaticky plníme církevní příkázání. Chodíme vzorně na nedělní mše svaté, žádnou nevynecháme. Místo nenápadného strachu nebo bezmyšlenkovitého přejatého zvyku, který nás sice fyzicky sráží na kolena do kostelních lavic, ale v duchovní pýše nás nechává ustavičně pozorovat a soudit druhé a zaznamenávat nesmazatelně drobné křivdy, by bylo spíš na místě mít prostou, zdravou a svatou obavu z toho, jestli mám dostatečně rád – rád Boha a bližního – a jestli také žiji svůj rozměr víry i nějak apoštolsky, jak životní stav komu umožňuje. V některých částech země chodí stereotypně ke svatému přijímání velké zástupy lidí, ale všeobecně platí, žádnou diecézi nevyjímaje, že se vytratilo uvědomění si reálné přítomnosti živého Boha a člověka zároveň, Ježíše Krista, v konsekrované hostii. Umění žasnout, uvědomělá víra, chápání významu

oběti nejen Ježíšovy, ale i naší spoluúčasti na ní, porozumění obsahu slova Smlouva, dostatečné rozumové uchopení pojmu transsubstanciacie – předpokladů, vývoj liturgie v dějinách a vývoj eucharistických kongresů, znalost církevních dokumentů, pomáhají věřícím k prohloubení duchovního spojení s Ježíšem, který se nám v Eucharistii zcela daruje, a k obnovení náboženského citu vůbec.

Pomineme-li dlouhé období příprav, pak zahájení vlastního Národního eucharistického kongresu proběhlo v katedrále svatých Petra a Pavla v Brně Petrově. Společné slavení oběti Páně v půl jedenácté dopoledne mělo disponovat účastníky kongresu, aby se otevřeli působení Ducha Svatého. Veškerý další program probíhal v budově Biskupského gymnázia, nazvaného zkráceně BiGy. Tam se ve studentské aule od 14 hodin jako první ujal slova P. Benedikt Mohelník, Th.D., a přiblížil posluchačům sakramentální povahu Eucharistie. Každá přednáška vyústila v závěru do otevřené diskuze. Po přestávce, která skýtala další prostor k výměně zkušeností, promluvil otec biskup Mons. Jiří Paďour o Eucharistii z hlediska pastorace.

Druhý den dopoledne P. Jaroslav Brož, Th.D., S.S.L., ukázal účastníkům kongresu, které biblické texty a jakým způsobem zaznamenávají ustanovení Eucharistie. Na nich přiblížil základní charakteristiky davidovské smlouvy a vysvětlil, jak evangelista Lukáš chápe obnovu davidovského království.

Liturgista P. PhDr. Radek Tichý, Ph.D., S.L.D., na struktuře obřadů přijímání ve mši podle současných misálů a na přehledné chronologii zavedení jednotlivých prvků obřadů přijímání do bohoslužby názorně a systematicky ukázal těsné spojení mezi odpuštěním hříchů a jednotou církve.

Na odpoledne druhého dne Národního eucharistického kongresu byla připravena hodinová diskuze moderovaná P. Martinem Holíkem, ředitelem Radia Proglas. U tzv. kulatého stolu seděli tři hosté: P. prof. Ctirad Václav Pospíšil, Th.D., s tématem tezí napomáhajících k hlubšímu porozumění „transsubstanciaci“, PhDr. ThLic. Jitka Jonová, Th.D., přinesla své poznatky ze svého bádání o vývoji eucharistických kongresů, a P. ThLic. Prokop Brož, Th.D., který na základě dokumentu Sacramentum caritatis přiblížil Eucharistii jako svátost lásky.

Celý průběh eucharistického kongresu sledoval osobně přítomný mimořádný vyslanec Svatého otce Paul Josef kardinál Cordes, jehož promluvy byly prodchnuté přátelskou srdečností a smyslem pro humor.

V otevřených diskuzích zazněly z řad kněží i laiků velice konkrétní otázky a odpovědi, například ohledně vývoje eucharistického postu, společného liturgického zpěvu při přijímání, důvodů i moudrých výjimek z věkové hranice určené pro první svaté přijímání dětí, duchovních plodů svatého přijímání a mnohé jiné... Učený bratr dominikán Benedikt Mohelník vysvětlil také rozdíl mezi duchovním přijímáním a přijímáním touhy tak, jak jej popisuje sv. Tomáš Akvinský. Jeden dotazující přišel s poznatkem o papeži Lvu XIII., který píše, že prolévání Ježíšovy krve za nás připomínané v eucharistii má svůj začátek už v Getsemanech. Prolévala se tedy za nás Ježíšova krev ve spásonosném rozměru již tam v jeho úzkostném potu, anebo až teprve na kříži? Na Zelený čtvrtek mimo jiné odnášíme Nejsvětější svátost na místo, které často bývá nazdobené právě jako Getsemanská zahrada.

Témat by jistě byla ještě celá řada, nicméně ačkoli se to zdá jako samozřejmé, výsledkem Národního eucharistického kongresu je podle mne na první pohled velmi prostá výzva: přistupujeme k přijímání s hlubším uvědoměním co děláme, ke Komu jdeme, Koho přijímáme. Osobně míním, že pak přibude víc vypnutých mobilů během bohoslužeb a ubude prázdného zvatání v kostele před svatostánkem. Návštěvníci možná časem přirozeně pocítí, že minisukně, upnutá tílka a kraťasy se snad víc hodí do jiného prostředí. I když běda nám, kdybychom soudili druhé podle oblečení. To by nám svatý Jakub vyčínil! Je totiž pravdou, že právě skromně či nepřilíš slavnostně oblečení věřící paradoxně chodí ke svatému přijímání s hlubší účtou v srdci k Bohu přítomnému ve svátosti než lidé ve značkovém oblečení, a stejně tak neznalý (a tudíž nehrěšící!) turista v kraťasech se dovede chovat v kostele daleko uctivěji než domácí ostřílený křesťan, který ztratil smysl pro posvátno, jež zmíněný turista silně tuší, ba cítí, a proto do kostela vlastně přišel.

Slovy Mons. Jiřího Paďoura jsem začala, jeho slovy také zakončím svou relaci laika s prvky komentáře. „Když slavíme Eucharistii, Pán Bůh je při tom,“ řekl otec biskup a kapucínský bratr. Buďme i my víc při tom, co se děje ve mši svaté, stůjme i my víc při Tom, Který se nám v hostii daruje a Kdo nás posiluje a chrání milostí posvěcující a pomáhající na naší další cestě do velesvatyně tam za chrámovou oponou věčnosti.

Vlasta Klekerová, Studio Štěpán Radia Proglas

Kam tě Bůh zasel, tam máš kvést

Rádi bychom vám představili farnost Nebužely. Je to malá vesnická farnost, která se stala hlavním centrem velkého farního obvodu, v němž P. Leopold Paseka dokázal nebývalé věci: farníci jsou velmi samostatní a desítky dětí jezdí na dětskou katechezi a těší se na každoroční náboženský týden.

Z historie

Na místě dnešní obce Nebužely bývalo pohanské pohřebiště a obětíště. V roce 1852 tu P. Václav Krolmus odkryl dvacet pohanských hrobů, stávala tu také svatyně. Je zřejmé, že obec Nebužely je velmi

Farnost Nebužely

starobylá. Název Nebužely znamená snad „nebuď žal“ z dob, kdy převládalo křesťanství a zdejší obětíště přestalo být místem žalu. Založení křesťanského chrámu spadá do období vlády Boleslava II za pražského biskupa svatého Vojtěcha. Přesný rok není znám. V kronikách se dočteme, že nebuželská tvrz patřila i s příslušenstvím klášteru Benediktinek u svatého Jiří v Praze, a to až do zrušení kláštera za josefínských reforem. Z roku 1384 máme zmínku o farním kostele svatého Jiljí, jedná se tedy o jeden z nejstarších kostelů na Mělnicku. Stavba byla patrně dřevěná. Roku 1735 byl tento dřevěný kostelík zbořen a vystavěn kostel nový, v barokním stylu. K radikální opravě došlo roku 1862. O oblíbenosti svatého Jiljí, svátce, který se narodil v Athénách, rozdal své dědictví a žil jako poustevník až do doby, kdy se stal opatem kláštera, kde kolem roku 710 zemřel, svědčí také fakt, že byl vybrán mezi Čtrnáct zemských pomocníků. Bývá zobrazován

Kostel svatého Jiljí v Nebuželích, foto Zuzana Adamová

v poustevnickém šatě u lesní jeskyně s laní nebo pastýřskou berlou. Věřící přitahovala na svatém Jiljí především jeho mírnost a laskavost. Nepřipomínali si ani tak jeho slova, ale spíše drobné činy plné lásky. Svátek svatého Jiljí slavíme 1. září.

V kostele se nacházejí varhany z roku 1910, v nízké věži jsou zavěšeny tři zvony: jeden s reliéfem svatého Bartoloměje a druhý se scénou Vraždné betlémských neviňátek, tyto zvony jsou z roku 1500. Třetí, nejzávažnější zvon z roku 1484, se podařilo zachránit během první světové války, takže jsou dodnes všechny tři zvony pohromadě. Na věži se nacházejí hodiny z roku 1890. Farní budova byla postavena v roce 1901 díky panu faráři Františku Veselému.

P. Leopold Paseka a jeho farnost

Farní obvod vznikl v roce 1993 sloučením tří samostatných farností: Nebužely, Řepín a Liblice, v roce 2004 přibyla farnost Chorušice a v roce 2005 farnost Dolní Slivno. Před druhou světovou válkou spravovalo tuto oblast šest farářů a čtyři kaplani. Dnes tu působí jediný kněz, P. Leopold Paseka, který zde spravuje třicet obcí a osad. Ve svém obvodu má třináct kostelů a pět far. P. Leopold Paseka žije na faře v Nebuželích, protože tato farnost je nejméně, což vnímá jako zázrak. Zde slouží mši svatou každý den kromě soboty. V sobotu má mše svatá v okolí a střídají se obce Řepín, Košátky, Mělnické Vtelně a Čechelice. Od května do října vždy první sobotu v měsíci je mše svatá v kostele Panny Marie v Chorušicích. V neděli je vždy mše svatá dopoledne v Nebuželích a v Byšicích s účastí většího počtu věřících a příležitostně v Krpech, v Dolním Slivně, v Radouni a v Liblicích. Aby se P. Paseka zhostil tak obrovského úkolu, je velmi důležitá organizace duchovní správy. Svěřené území si P. Leopold pomyslně rozdělil na sever a jih a své působení rozprostřel tak, aby měl každý věřící možnost dostat se na mši svatou. Sám říká, že když se udělá dobrý systém, lze vykonat spoustu práce, že se naučil už v semináři, že když bude zachovávat řád, řád zachová jeho. V roce 2014 byl ustanoven mladoboleslavským vikářem, takže nyní pracuje jako kaplan, farář a vikář. Naprostým základem působení kněze je podle něj denní sloužení mše svaté – tímto způsobem kněz posvěcuje své okolí. Je toho názoru, že nás křesťany ani tolik neohrožuje pohanské prostředí, které kolem vládne, ale spíše chaos. Žádný ze svěřených kostelů není ve špatném stavu a nebyla prodána žádná farní budova. P. Leopold raději nechává na faře bydlet věřící, kteří se pak také starají o tamní kostel.

Je téměř neuvěřitelné, co všechno zvládá jediný člověk. Má dokonale rozvržen pořad bohoslužeb, setkání s mládeží, katecheze dětí, věřící ví, kdy je možnost přijmout svátost smíření, ví, kdy je výstav Nejsvětější Svátosti oltářní. P. Leopold působí v kraji už dvacet tři let a díky skvělé organizaci nese jeho práce plody. Jeho motto je východoafrické přísloví: „Kde tě Bůh zasel, tam máš kvést.“ Proto mu nezáleží na tom, je-li v místě jeho působení hodně nebo málo věřících, ale svou práci chce dělat opravdu profesionálně, naplno. Vzpomíná, co vzkázala Matka Tereza při své návštěvě v Československu v roce 1984 zdejšími křesťany: „Nezáleží na tom, kolik kněží je v této zemi, záleží na tom, aby byli svatí.“ Příští rok uplyne třicet let od jeho kněžského svěcení a jak říká, je někdy už opravdu hodně unaven. Takové plné nasazení je možné jen s vědomím, že člověk nepracuje pro sebe nebo pro firmu, ale pro Pána Boha. Jen tak může takto vytřížený kněz pojmát svou nelehkou službu. Díky velkému pracovnímu nasazení byl P. Leopold v minulém roce vážně nemocen a po následné rekonvalescenci si myslel, že si udělá takový „sanitární“ rok, že dá do pořádku faru, odpočine si. Ale netrpělivé děti volaly a psaly zprávy a dožadovaly se výuky náboženství. Vědí totiž, že kdo nechodí celý rok na dětskou katechezi, nemůže se účastnit dětského náboženského týdne, který se tu každoročně na faře koná.

P. Leopold Paseka při mši svaté, foto Michaela Antušková

Opříváním odpočinkem je pro P. Leopolda čtení. Čte velmi rád, v poslední době převážně křesťanskou literaturu. Zajímá se o architekturu, zvláště moderní. V osobě P. Leopolda se setkává smysl pro modernost s hlubokým náboženským založením.

A protože se naučil být opravdu sám sebou, přitahuje k sobě děti a mládež. Ti totiž neomylně cítí, kdo je upřímný a kdo

ne. Moderní vymoženosti mu imponují, rád poslouchá na tabletu německou rozhlasovou stanici Bayern 3, aby procvičoval své jazykové schopnosti, má rád hudbu a přečte si i rozhovory se schopnými a bohatými lidmi v novinách. Říká, že je-li někdo lepší než ty, tvým úkolem není závidět mu, ale poučit se od něj. A každý člověk, i postižený, má druhým co nabídnout.

Dětský náboženský týden a práce s mládeží

Když P. Paseka nastoupil v roce 1993 do Nebužel jako duchovní správce, začal vyučovat náboženství na školách. Brzy ale zjistil, že některé děti na hodiny chodit přestaly, jiné se postupně přidávaly a tak se ty vytrvalé vlastně učily pár témat stále dokola. Takový způsob se mu nezamlouval a rozhodl se, že zvolí dětskou katechezi a to na faře. Rodiče začali svážet děti a postupně vybudoval moderní učebnu. P. Leopolda vždy zajímala pedagogika, možná i proto, že pochází z početné rodiny. Rozhodl se

Dětský náboženský týden 2014, foto Michaela Antušková

vytvořit si vizi na deset let dopředu - ta vytyčí, čeho chce při výuce dosáhnout. Na dva roky dopředu si připraví koncept, který specifikuje, jakými prostředky hodlá naplňovat dlouhodobou vizi. První tři roky se děti učí o křtu, chce, aby si děti uvědomily, co je to víra, co je to Bible. Děti ze třetí až páté třídy probírají svátosti eucharistie a smíření. Od šesté do deváté třídy mají na programu biřmování a přípravu na ně. P. Leopold se snaží, aby byli mladí biřmováni než odejdou na střední školy a učiliště, protože u vesnických dětí to znamená, že se na čas odstěhují. Je také důležité, aby se s touto svátostí setkali v době svého hledání. Tito mladí se už s vírou neztratí, určitě budou mít problémy, budou muset projít osobní konverzí, ale protože děti dochází na faru celkem deset let, je pravděpodobné, že mají duchovní život hluboko v sobě zakořeněný. Každé tři roky je udělována svátost křesťanské dospělosti - biřmování, letos si přijalo devět mladých. Fenomén oblíbených náboženských týdnů

spočívá také ve skutečnosti, že děti nikam necestují, nejedná se o letní tábor nebo chaloupky. Mládež a děti, které poctivě každý týden docházejí na hodiny katecheze, společně stráví týden na faře, v důvěrně známém prostředí, s důvěrně známými lidmi. P. Leopold sám pobýval jako dítě v Lipsku a tam se dostal na farnost, kde takový náboženský týden probíhal. Dopoledne byla mše svatá a katecheze a odpoledne hry venku. Byl tam i výborný pan farář, stále radostný a spokojený, jmenoval se Alfred Bock. Už tehdy si P. Leopold říkal, že kdyby se stal knězem, určitě by chtěl takového aktivity uskutečňovat. A protože se knězem stal, začal pro děti tyto týdny organizovat už v roce 1986. Denně se děti účastní mše svaté a kromě toho mají zvyklé modlit se doma před jídlem nebo v pole-dne, tady to všichni společně praktikují. Mimoto se dobře baví. P. Leopold chce takto dětem zpřístupnit, že světský život a víra nestojí v opozici. Pokaždé ve čtvrtek jedou děti na výlet, jednou jedou na

protože si vždy najde sponzory, kteří do dětí investují. Peníze darují zemědělská družstva ve vesnicích nebo jednotlivci. Asi každého napadne, jak si P. Leopold zajistí kázeň. Říká, že má jediné pravidlo: jednou a dost. Neokřikuje, nevy-světluje. Už se mu stalo, že některé děti vyloučil, ale není to často. Toto rozhodnutí, které je výsledkem dlouhé úvahy a modlitby, potom oznámí na konci týdne rodičům. Každý rok si P. Leopold říká, že snad prožívá tento rušný týden plný křiku a povyku naposlady, ale další rok se všichni opět sejdou na náboženském týdnu v počtu třiceti dětí (některé bydlí na faře a jiné denně dochází) a devíti dospělých. P. Leopold ví, že když nebude s dětmi pracovat, nemůže chtít mít živoucí církev.

Práce se seniory

Na začátku svého působení v nebuželské farnosti založil P. Leopold svaz katolických žen, protože tehdy zde chodily do kostela hlavně starší ženy. Tento klub se scházel v místní škole, P. Leopold vždy přivedl nějakého zajímavého hosta, většinou nějakou ženu se zajímavou profesí, společně poseděli nad šálkem čaje či kávy, popovídali si, promítali si diapozitivy z cest pana faráře. Tyto ženy P. Leopold požádal, aby s ním pravidelně jezdily do nedalekého Řepína, kde se nacházel Domov důchodců. Zde sloužil mši svatou a ženy z Nebužel mu pomáhaly vytvářet, jak on říká, liturgické křoví. Staří lidé v Domově už byli většinou vyhořelí a zmatení a když přítomné ženy zpívaly a odpovídaly při mši svaté, časem se zapojili i oni. Po mši si ještě společně poseděli a mnohdy i zazpívali. Pro staré lidi to bývaly svátky. Dnes je Domov přestěhován, protože objekt byl vrácen majiteli. Staří lidé z farnosti postupně umírali a P. Leopold je pochovával. S pohřbem má spojenou další zvláštnost: když pozůstalé vyslechne a odslouží mši svatou a doprovodí zemřelého, dohodne se s pozůstalými, že se v kostele znovu sejdou za čtyřicet dní. Členové rodiny pak opět přinesou květiny, zapálí velikonoční svíce – Paškál, znovu vystaví parte zemřelého a P. Leopold odslouží mši svatou. Tato další vzpomínka pomáhá lidem ukončit jejich smutek a znovu se zahledět dopředu. Často přicházejí i lidé z jiných církví, aby P. Paseka udělal rozloučení z katolického kostela.

Protože působí nedaleko Prahy, navštěvují P. Leopolda také různí jiní lidé, často nepokřtění, kteří hledají duchovní vedení, nebo si potřebují popovídat či poradit. Průměrně denně přijde na faru deset lidí. Lidé vycítí, že kněz je dobrý člověk a jezdí za ním, vzdálenost není žádnou překážkou.

Farníci

V Nebuželích nebyl patnáct let před příchodem P. Paseky sídelní kněz a přesto se tu zachovala kontinuita. Žil zde totiž

zbožný kostelník, pan František Šnajdr, jehož bratr byl ve Vídni knězem. Ten vedl každou neděli odpolední pobožnosti, zvonil, chodil natahovat věžní hodiny

P. Leopold Paseka představuje birmovance. foto Michaela Antušková

a denně se v kostele modlil sv. růženec. Díky němu byl kostel živým místem modlitby i společného setkávání. Když mu ubývalo sil, postupně si ostatní farníci rozdělili úkoly. Tak byli věřící zaangażováni na společném chodu farnosti. Právě on má velkou zásluhu na tom, jak živá je tato farnost. Dnes tato farnost působí jako zázrak. Když jsem navštívila ve všední den mši svatou v kostele svatého

Jiljí, bylo zde dvanáct lidí. Před mší se společně modlili růženec, po mši zpívali večerní píseň, v níž odevzdávali svoje rodiny i obec do rukou Božích pro nadcházející noc. Existuje to společenství živého růžence, je to dvacet lidí, kteří se denně modlí desátek růžence. P. Leopold zdůrazňuje, jak důležitá modlitba je – vždyť díky ní společenství srůstá, oživuje se. Dalším zvykem zde je, že každou první neděli v měsíci je výstav Nejsvětější Svátosti, stejně jako před pobožností křížové cesty nebo před májovou. Je důležité, aby lidé měli úctu k eucharistii, aby cítili, že je Pán Ježíš v kostele přítomen. Důležitá je také úcta k Panně Marii a ke svatému Otcí.

V Byšicích žije rodina Jiřího Štěpanovského, který pracuje jako soukromý zemědělec. Jako lektor předčítá neděli co neděli v kostele z Božího slova, pomáhá při přípravě hlavních svátků v církevním roce a svým krásným hlasem zpívá při pohřebních rozloučeních. Najde si také čas pro pomoc P. Leopoldovi: spolu se ženou mu realizují nový projekt farní zahrady a pomáhají i jinak. Věřící v kostele čtou samostatně z lavic přímluvy při nedělních bohoslužbách v Byšicích – díky internetu je pan Štěpanovský stáhne a připraví, aby se tyto přímluvy vždy vyjadřovaly k aktuálnímu dění. Otec jednoho z letošních birmovanců je stavitel, a tak vzal do svých rukou nezbytné opravy předzahrádek na faře.

Ve farních domech této rozlehlé farnosti bydlí někteří ze zdejších věřících. Na faře v Řepíně jsme navštívili starší manžele Dalekorejovy. Byla to velmi milá návštěva. Starobylá fara se nachází v obci naproti škole a v sousedství monumentálního kostela, jehož nově opravené věže nelze přehlédnout. Manželé Dalekorejovi bydlí na zdejší faře osm let. Poslední kněz, který tu bydlel před P. Leopoldem Pasekou, který tu strávil sedm let, se jmenoval P. Vavrečka. Na faře žila také jeho sestřenice, slečna Kučerová, která mu dělala hospodyně a pomáhala mu. Marie a Alexius Dalekorejovi se seznámili jako vdovci a byli poslední, koho před třiceti lety P. Vavrečka oddával. Přesto, že jsou oba v letech, věrně spravují zdejší kostel, jehož základní kámen byl položen v roce 1845, a který byl vysvěcen v roce 1850. Kostel je velmi zvláštní – je postaven na místě původního gotického kostela v novogotickém slohu ve francouzském stylu. Uvnitř je dokonale uklizen, paní Marie má na prvním místě kostel, a až potom svoji domácnost. Uklizeno a zameteno je i na věži a za varhanami. Oba manželé si stěžují na netopýry, kterých tu bydlí spousty. Usídlili se za obrazy křížové cesty a už jich většinu zničili. Jednou, když paní Marie obrazy otírala, vyletělo na ni snad deset netopýrů, takže se velmi polekala. Na nově opravené věži také hnízdili holubi. Pan Alexej vyrobil dřevěné zátarasy z dráty a oba starší lidé je tam instalovali, takže teď už se snad ptáci do kostela nedostanou. Mše svatá

se tu slouží jedenkrát do měsíce a kromě manželů Dalekorejových sem chodí ještě dva další lidé. Někdy se přijede podívat někdo, kdo tu byl pokřtěn nebo tu měl svatbu. Oba manžele velmi trápí, že je kostel opuštěný, že se tu sejde tak málo lidí. Ale i tento chrám má svůj svátek: naplní se vždy o Vánocích a na začátku srpna, kdy je tu v sobotu poutní mše svatá a v neděli koncert duchovní hudby v provedení známých umělců, které pozval P. Leopold Paseka, a kteří sem už několik let znovu přijíždějí vždy s jiným, ale krásným programem. Kostel je při koncertu zcela naplněn. Manželé Dalekorejovi pracují pro tento kostel Panny Marie jak dovedou nejlépe a jen litují, že jim už ubývá sil.

Ve farním domě v Čechelicích žije Tereza (Helena Linková), která pracuje jako pastorační asistentka. O sobě mnoho mluvit nechce. V dětství se učila na klavír, takže dnes zvládne hru na varhany a může doprovázet mši svatou. Ve farnosti pomáhá starým lidem, autem je vozí na mši svatou, na nákup. Provádí zápisy do matric, nebo v ní vyhledává potřebné údaje. Pomáhá při náboženských týdnech s vařením. Říká, že nemá dar být aktivní, ale když je někde možnost pomoci, určitě pomůže. Také se stará o kostel, o květiny. Protože žila jako dítě na samotě s rodiči i prarodiči, dovede přirozeně vycházet se starými lidmi a rozumí jim. Ví, že starší lidé nám mají co předávat, ušli už kus cesty a umí vidět věci z nadhledu. Tereza dodává, že protože je kněží málo, laici musí být aktivnější, musí samostatně pracovat pro oživení farnosti, jinak to dnes nepůjde.

Mládež při udělování svátosti birmování v květnu 2015. foto Michaela Antušková

Samozejmě, že ne všichni farníci jsou se vším, co se zde děje, spokojeni, ale to je přirozené. Lidé mají různé názory a postoje, ale vždy by si měli vážit toho, že mají ve svém středu nositele svěcení, duchovního otce.

Přirovnání závěrem

P. Leopold vyprávěl také jedno přirovnání, o které bych se ráda podělila. Když byl malý a připravoval se na první svaté přijímání, nedovedl pochopit, co se děje při Proměňování. Pan děkan Stanislav Rozkopal mu to vysvětlil tak, že mu ukázal los a ptal se ho, co vidí. Chlapec odpověděl, že papír s čísly. Kněz řekl, že pokud bude zrovna tento los vylosován a on mu jej znovu ukáže, bude to stále jen papír s čísly? Už to přece bude ne jen tak nějaký papírek, ale milion. A na základě tohoto přirovnání pochopil tehdy chlapec, co se děje při Proměňování v kostele a tento výklad mu stačí dodnes.

Připravila Zuzana Adamová

ZVONOVY S Radkem Rejškem za zvony kostelů litoměřické diecéze

Nepomyšl je městys nacházející se téměř na hranici diecéze s územím, které by bylo možno s trochou nostalgie nazvat „územím nikoho“. Jde o v Čechách nejrozsáhlejší vojenský prostor zabírající prakticky celé Doupovské hory. Železniční nadšenci jistě vzpomenu kdysi strategicky významnou Doupovskou dráhu, která spojovala Karlovarsko s prosperujícím Chomutovskem a Žateckem a z jejíhož krátkého úseku se díky vzniku zmíněného vojenského prostoru stala plevelem zarostlá bezvýznamná lokálka končící kdesi u Kadaňského Rohozce... A kolik krásných kostelů zde zaniklo! Byly to často víceméně shody příznivých okolností a náhod, že se z některých podařilo zachránit alespoň část mobiliáře.

Zvony farního kostela sv. Mikuláše v Nepomyšli

Městys Nepomyšl se však nachází poněkud stranou, několik kilometrů západně od Podbořan. V jeho centru stojí nevelký farní kostel sv. Mikuláše, který nyní díky péči místních obyvatel prochází postupnou obnovou. Jeho nevysoká věž však zaujme překvapivě prostorným zvonovým patrem, v němž se dochovaly skutečné klenoty tzv. „zlatého věku“ zvonářství v Čechách. Nacházíme zde jednu z mála dochovaných kompaktních dvojic zvonů odlišných významným jáchymovským zvonářem Hansem Wildtem (Wildem). Oba zvony nesou již od pohledu nezaměnitelné znaky typické pro tohoto tvůrce, a to především v profilu a výzdobě. Větší zvon je starší – byl odlit v roce 1592 a jeho spodní průměr činí 104 cm. Menší zvon odlil Hans Wildt v roce 1596 a průměr jeho úhozového věnce činí 90 cm. I na těchto zvonech nacházíme charakteristické šestiramenné závěsné koruny s nezaměnitelnými obličejí maskaronů, jaké můžeme spatřit na všech větších Wildtových zvonech.

Co je ale velmi zásadní – oba zvony jsou téměř učebnicovou ukázkou zvonářského mistrovství, co se zvukových kvalit týče. Jejich zvukový obraz (složení harmonických tónů) splňuje i nejpřísnější soudobá kritéria hodnocení podle kolaudačních směrnic stanovených pro výrobu novodobých zvonů. A přitom i při velmi bedlivé prohlídce vnitřku obou zvonů nenacházíme nejmenší stopy po drhotných korekcích prováděných buď odsekáváním zvonoviny, nebo broušením. Zvon jako takový je totiž přesným odlitkem a jeho zvukové vlastnosti jsou předmě dány výpočtem a formováním profilu (žebra). V ideálním případě by zvon po odlití, vychladnutí,

znovu, pokusil se o nápravu tím, že v určité oblasti zvonu (v místě znění onoho harmonického tónu) zvon zevnitř přibrousil nebo odsekal trochu zvonoviny. Tento riskantní krok však často nebyl úspěšný, a tak byl zvonář nucen s velkým sebezapřením zvon rozbít a odlít znovu.

U zvonů v Nepomyšli však žádné stopy po korekcích nejsou a je zjevné, že zvonář Hans Wildt z Jáchymova zde předal jedinečné dílo i dnes udivující svou krásou a kvalitami. Oba zvony jsou dosud zachovány s ručním houpáním a doufejme, že nikoho ani ve snu nenapadne příslušenství těchto vzácných zvonů zohavít industriálním elektrickým vyzváněcím systémem.

Radek Rejšek, diecézní kampanolog a organolog

Prázdninovní běžci

Znáte ten pocit, když někde přiběhnete a něco ve vás, jako by, chtě nechtě, běželo dál. A tak večer co večer dobíháme do svých domovů a ještě v běhu se díváme na své blízké, v běhu prožíváme radosti i strasti našich pelíšků a zároveň už už plánujeme itinerář dalších tras. A je úplně jedno, zdali tím pelíškem je fara, byteček, nebo neustále naše síly si nárokujející domek.

Když člověk doběhne k prázdninám, může se mu udělat nevolno z té poněkud podivné situace. Pořád má pocit, že by měl běžet a s vytřeštěnými očima se rozhlíží kolem, sleduje druhé, bloumá po stěnách, z oken, aniž by někoho či

něco konkrétního sledoval. Tělo napjaté jako sprinter před startem. Co že to říkal Frankl o nedělních neurózách?

Problém nás „svobodných“ běžců, postmoderní, nebo jaké to vlastně doby, spočívá v tom, že buď dobíháme, nestíháme sami sebe, nebo se předbíháme. Svět se mění v kulisu tvář, pro které, ačkoliv si to pochopitelně nepřiznáme, se také my stáváme pouhou kulisou a ani náš úsměv na tom nic nezmění. Nicméně pokud se my lidé staneme kulisou, pak se nutně chopí aktivních rolí zcela jiné síly. Síly, kterým kulisy vydané všanc vyhovují. V tomto horizontu se zdánlivě bezvýznamná, neboť standardní situace běžců a s tím spjatá paralýza jeví jako zásadní, protože duchovně existenciální problém. Být neustále něčím či někým vrhanou kulisou vede nutně k odosobnění, k odlidštění. Až příliš jsme si zvykli na to, že se naše cena odvíjí od schopnosti běhů a našeho výkonu, případně stupňů, na které nás vynesou.

Proto zastavme běh, beztak už častotověme, proč a kam vlastně běžíme. Běžíme zkrátka proto, že to dělají všichni. Zastavme běh, i když nám abstinenci pot sjeďte po skráních a vnitřně na chvíli propadneme prázdnotě (acédie se nevyhýbá žádnému křesťanovi). Zastavme běh, abychom znovu byli tím, kým máme být – darovaným bytím.

Prázdniny v původním slova smyslu by měly být časem objevným, dalo by se říct posvátným, vyňatým z nutností, časem, kdy člověk doslova poznává a užasle se dotýká podstaty bytí, kterou v běhu není schopen uchopit. Měly by být prostorem, kde člověk prožije opět své bytí jako něco posvátného, samo o sobě vypovídajícího. Nechá-li mluvit tajemství, kterým je tím, že prostě je, bez všech vlastních či jiných definicí, či redefinicí. Zastavme běh a vstupme do ticha, které není prázdnotou, do ticha tvořícího Slova, které promlouvá ve svých dětech, i v celém svém stvoření daleko podstatněji, než všechna média světa. Ticha, které v těch, kteří mají uši k slyšení, probouzí lásku a očisťuje pohled hledajících. Vstupme do ticha od sebepřevrávání, sebedokazování, sebezpřemlouvání, ba i pyšného sebeponižování. Nechme Pána, aby řekl bouří v našich srdcích, už dost, zmlkni, a odevzdejme mu všechny zmatky neuchopených minulostí, roku, let i budoucnosti, vždyť každý den má dost svého trápení (Mt 6,34).

Staňme se Tichem, které působí pokoj, staňme se tichem dávajícím život. Staňme se tichem, které nechá promlouvat Boha, abychom mohli říct se svatým Pavlem, to už nežiji já, ale žije ve mně Kristus. V tomto tichu a ne v jiném se v srdcích maličkých bude jevit vše jako zázrak, jako nesamozřejmost, jako dar. Jedině v tomto tichu a s Kristovým pohledem, který zprostředkovává Mariina něha v matce církvi, se budeme moci podívat na počátek svých cest, od kterých je tolik nutné odstoupit a znovu je nahlédnout. Kde pouze spekulativní pohled lidské mysli může znovu a znovu selhávat jako příliš lidský (Mt 16,23). Tolik cest se zdá být lákavých na pohled (Gn 3,6), tolik cest se tváří bezelstně, a přeci jsou projevem pouze lidské moci přiozdoobeným rádo posvátnou lazou v podobě slov, frází či obrázků. Zde spekulace zrcadlí se na tržním horizontu selhává (Jan 2,15) a jeví se nejen jako nedostatečná, ale i jako nepřipustná. Zde se pouze vnější, formální poznání náboženských pravd nutně stává neplodným, slepým. Proto je tolik důležité nebýt vně, ale být s Ním, mít mysl toho, který nás učinil svým tělem (1 Kor 2,16), abychom poznali v nehlubší podstatě toho slova, zdali naše cesty jsou také jeho cestou, jestli náš příběh jakkoliv originální, je spjat

s Jeho příběhem, tedy jestli dává život nám, naší rodině, farnosti, přátelům. Jestli to není sebestravující ostentativní solitérství.

Na druhou stranu i dobře zvolená cesta může mít svá úskalí. Kolik z nás se vydá na cestu a podceňuje to nejpodstatnější, tedy to, že dispozici může dát pouze Bůh v souladu s darovaným povoláním. To, že funím únavou, neznamená nutně, že nemám povolání, daleko spíš signalizuje, že je nutné sklonit hlavu, aby Hlava mohla konat. Jiný problém nastane, pokud si na své cestě zvolím nesprávné tempo. To se může stát nejen nám, ale také těm, kteří jsou nám svěření. Příliš pomalé tempo omrzí, nemá v sobě dynamiku lásky (Zj 3,15), příliš ostré tempo nerespektuje tajemný růst hořčičného semínka v originálních obrazech (1 Kor 13,4) a pak může ublížit (Mt 13,29).

Podívat se Kristovým pohledem na počátek svých cest (Jer 6,16) je vystoupením k pravdivému životu, je demaskováním (Mt 23,27), které nás osvobozuje pro druhé (Jan 8,32). Kolik rodin dnes žije ve vzájemně respektovaném teatrálním projevu, který vnučuje druhým umělé vytvářené obrazy o sobě, chtěné, ale nepravdivé a tím i falešné vztahy. Pokud se takové divadlo po letech zhroutí, pak neví jeho protagonisté, nejen kým jsou, ale také s kým sdíleli svůj život, protože o sdílení pochopitelně nemůže být řeč. Lež se prostě sdílet neumí, nemůže.

Pokud najdeme odvahu sednout si u Mistrových nohou jako Marie a naslouchat, pokud najdeme odvahu k odložení jakkoliv, byť, zajímavých masek, pokud najdeme odvahu k prověření vlastních cest mocí toho, který je cesta, pravda a život (Jan 14,6), pak znovu prožijeme úžas. Ne na základě sumace zážitků co největší roztočivosti a intenzity, které se nám neustále podbízejí ze všech možných kanálů. Bude to spíš tichá, ale plná radost dvou přátel, kteří se po letech setkali a stačí jim společně být, sedět na lavičce a hledět na hladinu jezera, radost rodičů připravených chytit do náručí své děti, radost při pohledu na větrem rozevlátý strom, radost ze života darovaného a posvěceného. Takováto radost je modlitbou, je poděkováním a chválou Boha za dar bytí v jeho kráse a rozmanitosti, modlitbou vycházející z nevyhovitelného sdílení se s Přítelem, kterým je jedině Bůh.

Mgr. Jan Hedvík, jáhen

Před pěti lety byla při biskupském Gymnáziu Varnsdorf založena Akademie příslibu (školní klub a středisko volného času). Nabízí zdarma široké spektrum mimoškolních aktivit jak studentům gymnázia, tak zájemcům z ostatních škol a z řad veřejnosti.

Akademie příslibu vychází z principů americké Promise academy, kterou založil v roce 2004 aktivista Geoffrey Canada jako vrchol velkého projektu na povznesení newyorské černošské čtvrti Harlem. Vystavěna je na křesťanských principech a opírá se o rodinnou atmosféru školy. Zabezpečuje zájmovou činnost, rekreaci, tělesné aktivity, kulturní vyžití, aktivní odpočinek, regeneraci, pomoc při studiu a samostudiu. Důležitá je i její funkce sociální. Jedná se o vůbec první zařízení tohoto druhu v Evropě.

Jednou z desítek nabízených aktivit je výtvarný seminář Goya, který vede **Mgr. Jan Hedvík**, trvalý jáhen z děkanství v České Kamenici. Obrazy a fotografie jeho studentů si mohla letos na podzim veřejnost prohlédnout v jezuitském kostele Zvěstování Panně Marii v Litoměřicích.

Mohl byste se nám prosím představit?

S úsměvem myslím na chvíli, kdy jsem před otcem biskupem Janem řekl, že jsem zvíře, otec biskup odvětil, ovšem, avšak animal rationale, Jene. Oponent diplomové práce na KTF UP se mě ptal, zdali jsem filosof, nebo teolog. Prof. Kopecký mi při odchodu z VŠ UMPRUM řekl, že stejně zůstanu malířem. Osobně bych

řekl, že prvotně jsem člověk, který má rád Boha, jenž je pro mě neustále fascinující. Krom toho myslím výtvarně, táži se, neboť člověku je to dáno.

Na Gymnáziu Varnsdorf vedete výtvarný seminář. Kdo se ho účastní a jaká je jeho náplň?

Předmět Goya – výtvarný seminář patří do Akademie příslibu. Pevnější část „společensví“ semináře tvoří studenti a absolventi našeho biskupského gymnázia. Nicméně maluje s námi třeba i paní prodavačka z místního Albertu, jež je vzděláním malířkou skla, občas nás navštívila paní v důchodu.

ZRCADLENÍ Výstava studentů Gymnázia Varnsdorf

Vždy jsem vnímal, že skutečný výtvarný projev se prolíná s rozvojem osobnosti. Skutečně cenná tvorba se dotýká samotné podstaty lidského bytí, Viktor Frankl mluvil v této souvislosti o du-

chovním nevědomím. Tedy tvorba a nacházení sebe sama, hledání a odkrývání skryté identity jsou podstatným cílem semináře. Má role v semináři je dvojí. Především jsem jeden ze společenství, také hledám, snažím se dotýkat toho, co se jen těžko vtěšnává do slov. Studenti se mnou také mluví o mých obrazech, někdy je kritizují, to je v pořádku. V další rovině jsem ten, kdo doprovází.

Zprávy z diecéze

Snažím se studenty především otevřít jejich originálnímu výtvarnému projevu, často jsou si sami příliš přísnými autocenzory. Bojí se hledat osobní výtvarný projev, neboť jim vždy všichni říkali, co mají malovat a hlavně jak, a to ostatní, že je špatně. Pokud umlčíte originální rukopis a vidění, i kdybyste naučili perspektivu, stínování, anatomickou kresbu atd., poničili jste to nejcenější. Pochopitelně, že se snažím, nakolik mohu, poradit i s perspektivou, stínováním, ale není to nejpodstatnější. Na konzultaci ke mně chodila krátce studentka, která měla neustále pocit, že její práce nestojí za nic, že nemá nadání. Dneska je úspěšnou scénografkou. Znít to nabuře, ale pravdou je, že jsem ji to nenaučil já. Jen jsem přispěl k podkrytí daru, který sama má. Součástí aktivit semináře jsou výjezdy na výstavy, seznamování se s uměním především 19. až 21. století. Na takových akcích říkám s úsměvem studentům, že mě mají na starosti.

Jste jáhnem, pomáhá to nějak v komunikaci se studenty, s rodiči?

Studenti, a i rodiče nemají často jinou zkušenost s církví než mediální, kterou nemusím charakterizovat. Důležitá je pro ně přímá zkušenost, že jáhen, křesťan není podivná bytost neustále se usmívající a hledící vzhůru, ale je ten, kdo se sdílí. S kým mohou promluvit o rodině, problémech, ale také poslouchat hudbu, malovat, smát se. Kdo umí naslouchat. To naše bytí občany „ne z tohoto světa“ by se mělo projevit skutečným sdílením se, protože tento svět tuto schopnost – alespoň se mi zdá – ztrácí. Jáhen by měl být otázkou – především tím, čím je, narušovat zažitá klíše a nebát se odpovědí.

*Pála se Jana Michálková
Na fotografiích z instalace výstavy jsou
studenti výtvarného semináře
Lucie Dubcová a Lukáš Urban.*

Salesiáni a vojáci 1

Por. duch. Štefan Sivák SDB

Ze salesiánů, kteří v pohnutém dvacátém století působili v naší litoměřické diecézi, jich několik v době druhé světové války spojilo své životy na čas s armádou a jako své poslání si zvolilo duchovní a lidskou blízkost i praktickou pomoc vojákům. Jedním z nich byl i slovenský kněz Štefan Sivák.

Narodil se 29. července 1903 v obci Beluša (okr. Púchov) jako nejstarší z pěti dětí Josefa Siváka a jeho manželky Marie roz. Pilátové. Již po vychození šestitřídní obecné školy v rodné obci odešel do zahraničí, vstoupil do řádu Salesiánů Dona Boska a v letech 1918-1927 studoval na Salesiánském ústavu v Turině (Liceo Pareggiato Valsalice – Torino), kde také odmaturoval. Teologii začal studovat v tuniském Kartágu a dokončil ji v sicilské Messině, kde byl 8. července 1934 vysvěcen na kněze. V letech 1932-1939 pracoval jako duchovní, osvětový pracovník a profesor na soukromých středních školách (Ecoles Libres) v Tunisu, Alžírě a Maroku mezi evropskými přistěhalci.

Ve dvaceti letech byl formálně přidělen k 1. rotě čs. p. pl. 23 „Amerických Slováků.“ Jeho nástup k výkonu prezenní služby mu však byl z důvodu studia opakovaně odložen. Teprve od 16. července do 6. října 1934 vykonal zkrácenou náhradní vojenskou službu v divizní nemocnici 9 v Bratislavě, kam byl jako duchovní kmenově přeřazen. Vycvičen byl jako sběrač raněných

a nosič obvazů.

Již 4. srpna 1939 se dal k dispozici československému zahraničnímu odboji a dobrovolně se přihlásil na čs. konzulátu v Oranu. Do Francie přijel 15. srpna a 9. prosince 1939 byl v hodnosti podporučíka duch. služby prezentován v táboře čs. armády Agde. Od 15. prosince byl ustanoven duchovním a osvětovým důstojníkem 1. pěšího pluku. Hodnost podporučíka se mu však nepodařilo prokázat (u bratislavské vojenské nemocnice 9 byl skutečně veden pouze jako vojín) a k 1. květnu 1940 mu byla spolu s ostatními duchovními propůjčena hodnost podporučíka duchovní služby po dobu válečné potřeby. Vzhledem k dlouho-

již nesnadné. V letech hospodářské krize však odešlo natrvalo do Francie a Belgie větší množství Čechů a Slováků, kteří zde našli práci především v dolech a v zemědělství. Po vyhlášení všeobecné mobilizace pro československé občany ve Francii 17. listopadu 1939 byla vedle dobrovolníků nucena do čs. zahraniční armády narukovat také tato meziválečná ekonomická emigrace a sezónní dělníci - většinou Slováci, které zastihl začátek války ve Francii. Ke své bývalé vlasti měli již oslabený vztah a navíc je dezorientoval fakt, že mají bojovat za již neexistující Československo. Můžeme se tedy domnívat, že po evakuaci více než 4300 čs. vojáků a všech ostatních duchovních do

Největším počinem vojenských duchovních bylo zřízení Domova čs. vojáka ve městě se sálem, ateliérem, čítárnou a hudební zkušebnou, kde byla organizována divadelní, estrádní a filmová představení a přednášky. Pro nedostatek jiných vyhovujících prostor v nevládním prostředí tábora byl tento Domov mezi vojáky velmi oblíben a činil jejich pobyt v Agde více snesitelným.

letému pobytu ve francouzské severní Africe a své znalosti jazyků (uměl francouzsky, italsky, německy, maďarsky a španělsky) působil kromě funkce duchovního rovněž jako tlumočník. Po reorganizaci duchovní služby byl 20. května 1940 přemístěn k velitelství divize a od 11. června zde působil jako přednosta duchovní služby.

Po kapitulaci Francie a uzavření příměří s Německem 22. června 1940 se rozhodl dobrovolně zůstat a stal se tak vůbec jediným vojenským duchovním čs. zahraniční armády, který nebyl evakuován do Velké Británie. Určit jednoznačně motiv tohoto jednání je dnes

Británie se právě Štefan Sivák rozhodl zůstat ve Francii s těmi, kteří nechtěli dále pokračovat v boji a jako jediný duchovní s nimi setrvat jako „dobrý pastýř, který neopouští své stádo.“

Podle vlastního vyjádření byl internovaný a vězněn fašistickými orgány francouzské vichistické vlády. V lednu 1941 byl vypovězen z Francie a repatriován na Slovensko. Zde byl od ledna do května 1941 vyšetřován Ústřednou štátní bezpečností pro účast na odboji proti Německu a proti Slovenské republice. Na zákrok vyšších představitelů Slovenské republiky bylo nakonec

jeho vyšetřování zastaveno a od května 1941 do srpna 1943 působil jako katecheta a duchovní v salesiánském ústavu ve Svätém Beňadiku.

V roce 1943 byl povolán do mimořádné činné služby a k 20. květnu byl povýšen na poručíka duchovní služby. Od 23. června byl prezentován ke službě u Vojenské nemocnice 1, ale již o měsíc později 26. července 1943 byl odeslán do pole na východní frontu k Zajišťovací divizi dislokované v té době v běloruském Minsku. Podle jeho pozdějšího vyjádření pomáhal přebíhat příslušníkům slovenské armády k ruským partyzánům. Následně byl přeložen k Technické brigádě do Itálie, kde opět působil jako duchovní a zároveň jako tlumočnick italského jazyka do 13. května 1944, kdy utrpěl zranění do levé nohy a byl odeslán na chirurgické oddělení Vojenské nemocnice 1 v Bratislavě.

Štefan Sivák se tak stal jediným vojenským duchovním, který se účastnil jak čs. zahraničního odboje v čs. armádě na Západě, tak válečného tažení proti Sovětskému svazu v armádě klerofašistického slovenského štátu. Jeho kvalifikace byla v době polní služby ve slovenské armádě nadřazenými hodnocena jako velmi dobrá: „Svoju funkciu vykonával svedomite a poctive. Je uštalenej povahy, dobrý kamarát. Po stránke vykonavania teologickeho svojich vojenských povinností postupoval podľa miestnych pomerov rozvažite a iniciatívne. Odborné služobné predpisy ovláda primera-ne.“ V době Slovenského národního povstání měl být znovu vyšetřován a 30. září 1944 byl podle svých slov propuštěn ze slovenské armády jako nespolehlivý. Po odchodu do civilu se živil jako soukromý překladatel a v zimním období 1944-1945 měl morálně a hmotně pomáhat partyzánům a některé u sebe ukrývat.

V červenci 1946 na něj vydala vojenská prokuratura v Bratislavě zatykač pro zločin zběhnutí a přečin rušení obecného míru, kterých se měl dopustit po kapitulaci Francie, když opustil čs. jednotku: „[...] po kapitulaci Francie, ako príslušník čs. zahraničnej jednotky, tuto opustil a odišiel na územie Slovenska, teda po zaradení do branej moci svojvolne a v dezerčnom úmysle opustil svoj útvar [...] ako príslušník čs. zahraničnej armády vo Francii verejne poburoval proti čs. republike, v tom čase taktiež verejne poburoval proti osobám českej národnosti, teda verejne poburoval proti štátu pre jeho

vznik, proti jeho ústavnej jednotnosti a proti jednotlivým skupinám obyvateľov pre ich národnosť.“ Zároveň byl obviněn, že v polovině listopadu 1945 rozšiřoval ilegální časopis Slovák, „přičom v tomto tiskopise obsažené byly články ilegálního rázu, týkajúce sa zaistenia Dr. Josefa Tisu, ďalej jeho postavenia pred súd, štvavý článok proti Dr. Benešovi a výzva k ilegálnej činnosti proti ČSR.“ Štefan Sivák byl 28. listopadu 1947 vojenským soudem I. stolice v Bratislavě odsouzen nepodmíněně k trestu odnětí svobody v trvání dvou měsíců zostřehého poslední dva týdny samovazbou. Dne 11. ledna 1950 mu byla odňata vojenská hodnost poručíka duchovní služby v záloze a v hodnosti vojín v záloze byl kmenově přemístěn k pomocnému technickému praporu č. 54 v Komárně.

Po svém propuštění se krátce zdržoval v klášteře milosrdných bratří ve slovenské Skalici a v polovině února 1948 odešel do litoměřické diecéze. Od 1. března 1948 do října 1949 působil jako kooperátor v Jeníkově. Krátce po svém nástupu na Teplicko píše Sivák na litoměřickou konzistoř: „Výmer Zemského národního výboru v Prahe, ktorým sa odmieta moje ustanovenie kaplánom v Jeníkově, sa ma veľmi nemile dotkol. Som oboťou nespravedlivého zásahu. Svoj kladný pomer k republike a k čs. štátu som dokázal pred válkou i za války v zahraničí, za čo som musel podstúpiť nemecký koncentrák ve Francii a väznenie na Slovensku. Nespáchal som žiaden prečin proti republike a nedávna dlhá väzba v Bratislave jako i odsúdenie bolo aktom vrcholného bezprávia, politickej pomsty a náboženskej nevraživosti. Rozhodnutie vo veci môjho ustanovenia v duchovnej správe podlamuje moju chuť do práce a pôsobí na mňa hlbokým pocitom ukrivdenosti. A preto rozhodne odmietam toto usnesenie a proti výmeru Zemského národního výboru hodlám podať odvolanie. Zatial ráčte zariadiť věci »pro foro civili,« aby som bol v Jeníkově krytý a dočasne mohol vykonávať náboženské úkony na fare.“

Od října 1949 do 30. dubna 1962 působil jako administrátor ve Vilémově u Kadaně, odkud excurrento spravoval také farnosti Široké

Třebčice, Podlesice, Čechovice a Libědice. Od 1. května 1962 do 7. února 1963 působil jako administrátor v Hrobu a administrátor excurrento farností Jeníkov, Osek, Košťany, Mikulov a Moldava. Bývalý provinciál salesiánů a oseký rodák P. Benno Beneš na něho vzpomíná jako na milého, sympatického pána, který se ovšem vzhledem k době choval velmi opatrně a zdrženlivě. V říjnu 1956 jej kapitulní vikář Eduard Oliva jmenoval osobním děkanem „za Vaši snahu, kterou jste jako dobrý katolický kněz a spolu věrný občan našeho lidovědemokratického státu vynaložil

pro prohloubení a zlepšení práce Mírového hnutí katolického duchovenstva v naší diecézi. Věřím, že toto vyznamení bude Vám povzbuzením, abyste tak jako dosud i v budoucnosti v duchu Kristova přikázání lásky k bližnímu zaměřoval své kněžské působení tak, aby vždy bylo příspěvkem svatě věci míru a prospívalo všemu našemu lidu.“

Od 1. července 1967 až do své smrti působil jako duchovní správce v charitním domově Pax v Mariánských Lázních provozovaném Školskými sestrami sv. Františka a ochotně vypomáhal také v okolních farnostech. Zde 6. března 1990 zemřel a 13. března byl pohřben do kněžského hrobu na mariánskolázeňském hřbitově.

Mgr. Martin Flosman,
Vojenský historický archiv Praha
Foto: VHA

Pohřeb čs. vojáka ve Francii (1939-1940). Dle sdělení P. Benna Beneše by podle vlasů a držení těla duchovním na obrázku mohl být P. Sivák, jistotu však nemáme.

Agde

Krátké zprávy z diecéze

Manželská setkání

„Dobré manželství není samozřejmost. Rodiny mají své bolesti, které je třeba uzdravovat, i své radosti, o něž je dobré se podělit,“ říká Iva Růžičková, vedoucí Centra pro rodinu Biskupství litoměřického. To pořádalo v červenci letní Manželská setkání v Litomyšli. Účastnilo se jich 49 rodin (některé přijely i s dětmi), které se rozhodly prohloubit svůj vztah: během týdenního kurzu načerpat nové zkušenosti a poznatky o tom, jak řešit konflikty a nedorozumění a jak jim předcházet, jak si vzájemně naslouchat a lépe se chápat a tím zlepšit své manželství.

„Lidé jsou dnes velmi zaměstnaní, do soukromí si nechávají vstupovat moderní technologie, nemají čas na partnerský život ani na společné chvíle s dětmi. To je velká bolest současných rodin,“ poukazuje Iva Růžičková.

Manželská setkání jsou největší aktivitou diecézního centra pro rodinu. Manželé Růžičkovi je pořádají patnáct let. Za tu dobu na sebe navázali už desítky manželských párů. Zájem roste, mnohé se vracejí. „Na setkáních každoročně míváme okolo padesáti párů. Nejlepší je osobní reference. Sdílet se přátelům, že stojí za to se inspirovat a něco pro svůj vztah udělat,“ říká vedoucí centra.

V rodinné atmosféře malých skupinek, které si zachovávají svoji intimitu, se to podle jejích slov daří. „Vyslechnou si přednášky manželských párů o jejich společném životě – o zkušenostech, zápasech, vítězstvích i prohrách. Otevřeně se tu mluví o manželské krizi, odpuštění, zdravém sebevědomí, komunikaci, potřebách, sexualitě i dalších tématech. Manželé tu mají čas mluvit o tom, co je trápí, po čem touží a z čeho se radují, mají příležitost zbavit se tu kostlivců ve skříní,“ vysvětluje.

Účastníci setkání, jak zmínila, nejlépe hodnotili to, že přednášející, kteří jim sdělovali svůj životní příběh, jdou se svou kůží na trh. „Nejvíce oceňovali osobní příklad a říkali, že je to hodně povzbudilo,“ říká Iva Růžičková. „Oslovila je například přednáška, která objasňovala, že rozdíly mezi mužem a ženou existují a že je třeba s nimi počítat. Ženy pochopily, že muži jim nedělají některé věci schválně, ale proto, že jsou prostě jinak nastaveni,“ dodává.

Tým spolupracovníků manželů Růžičkových při letošních Manželských setkání v Litomyšli posílil biskupský vikář pro pastorační královéhradecké diecéze Jan Linhart (pro manželské páry), farář z Rychnova nad Kněžnou Petr Stejskal (pro mládež a děti) a rodinný terapeut Pavel Korec. „Byla to výhra. Moc jim děkujujme,“ dodala.

Jana Michálková

Studenti z Olomouce absolvovali letní seminář v Litoměřicích

Litoměřice a Olomouc spojuje oboustranně užitečná a výhodná spolupráce. Studenti olomoucké univerzity, budoucí historici a archiváři, přijíždějí do Litoměřic již deset let pomáhat se zpracováním knižních fondů uložených v depozitářích biskupství. Studenti tak mohou v praxi zúročit to, co se v rámci výuky naučili, a biskupství díky tomu získává lepší přehled o svém kulturně-historickém bohatství.

Jana Michálková

Pravidelně každé léto tu studenti Katedry historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci pod vedením Jany Opletové, biskupského archiváře Martina Baruse a knihovníka Filipa Krinkeho třídí, pořádají a katalogizují různé knihovny, zejména famí a vikariátní, ale také bibliotéky některých řeholních domů či významnějších duchovních. Součástí týdenního semináře bývají i exkurze, při kterých se studenti seznamují s krajinou severních Čech a jejími kulturními hodnotami. Letos byl jejich cílem Horní Jiřetín a nedaleký zámek Jezeří.

„Oboustranná výhodnost konání těchto seminářů je nesporná, neboť cenné fondy uložené v depozitářích obdrží řádné soupisy a katalogy, zatímco studenti pracují přímo s historickým materiálem, k němuž se běžně nedostávají, a zároveň jsou nuceni při katalogizaci využívat během studia nabytých znalostí, zejména čtení starých písem,“ poukazuje Martin Barus.

Dosud se podařilo identifikovat více než tři sta institucionálních či osobních knihoven. „Jeden z nejcennějších fondů tvoří děkanská knihovna z Duchcova, která vedle souboru starých tisků obsahuje také dva prvotisky a jeden středověký rukopis. Nespornou zajímavostí je i tisk z 18. století s razítkem římského ‚Colegia Germanica‘, v němž studovali seminaristé ze středoevropského prostoru a která se do Litoměřic dostala zatím neznámými cestami,“ dodává.

Studentské praxe, na nichž spolupracuje litoměřické biskupství, se neomezují pouze na Olomouc – unikátní tzv. Kopschovu knihovnu v Liberci katalogizují studenti tamní katedry historie, v širší spolupráci s ústeckou univerzitou byl v minulých letech formou studentských praxí prostřednictvím moderních technologií zdokumentován kostel sv. Antonína Paduánského v Milešově.

Církevní škola v Bohosudově vzdělává děti už dvě desetiletí

Základní škola při biskupském gymnáziu v Bohosudově slavila. Výuku totiž zahájila před dvaceti lety. Slavnost se konala na Den církevního školství – o svátku sv. Ludmily 16. září. Navštívit ji přišla řada významných hostů včetně jejích bývalých žáků, i žáků a učitelů z dalších škol z Krupky a Teplíc. Škola ožila nepřeberným množstvím aktivit, aby si příchozí mohli udělat obrázek o tom, co všechno dětem nabízí a k čemu je vede. Ti pak nešetřili slovy uznání.

Po řadě let se škola představila „v novém“. Objekt byl letos kompletně zateplen, má novou fasádu, okna i dveře. Náklady se pohybovaly kolem 20 mil. Kč. Projekt se uskutečnil za pomoci dotace Státního fondu životního prostředí ve výši zhruba 13 mil. Kč, zbylou část uhradilo Biskupství litoměřické.

Biskupské gymnázium, Základní škola a Mateřská škola Bohosudov, jejímž zřizovatelem je Biskupství litoměřické, je stabilní oporou výchovy a vzdělávání v regionu. Školu navštěvuje na pět stovek dětí, žáků a studentů.

Biskup Jan Baxant ocenil především její přátelskou, až rodinnou atmosféru a při mši svaté ve zdejší bazilice poukázal na příkladu sv. Ludmily na to, jak je důležité předávat při výchově potomků křesťanskou lásku a křesťanské zásady.

Jana Michálková

Fotogalerie na straně 23

Pomoc uprchlíkům putovala z charity do Bělé

Do detenčního zařízení pro cizince v Bělé pod Bezdězem – Jezové směřovala začátkem října materiální pomoc, kterou prostřednictvím sbírky na pomoc uprchlíkům shromáždila Diecézní charita Litoměřice. Celkem se jednalo o 27 pytlů ošacení, devět pytlů bot a 12 krabic hraček a výtvarných potřeb pro děti.

Výtěžek sbírky mile překvapil. „První reakce na sbírku, se kterými jsme se prostřednictvím Facebooku setkali, byly až na výjimky velmi nesouhlasné, až vulgární,“ říká koordinátorka této pomoci Alena Holcová. Z reakcí samot-

ných dárců a množství darovaných věcí ale bylo jasné, že jsou i lidé, kteří pomáhat chtějí. „Jeden pán uvedl, že pomoc druhým vnímá jako svou povinnost a chce tímto způsobem dávat příklad i svým dětem, jiný, s dítětem v náručí, se dokonce omlouval za to, že dává málo, ale že jako rodina s několika dětmi si nemohou dovolit dát více,“ popsala.

Po dvou týdnech Diecézní charita Litoměřice sbírku ukončila. „Materiální pomoci pro uprchlíky je prozatím dostatek, jednáme o dalších možnostech pomoci,“ informovala Edith Kroupová z litoměřické charity.

Dobrovolníci Farní charity Česká Lípa společně s farníky z Bělé tak začali třídít ošacení ve skladech detenčního zařízení, pracovníci Oblastní charity Česká Kamenice pomáhali s nákupy potravin. Diecézní charita Litoměřice společně s charitami z České Lípy, České Kamenice a administrátorem farnosti v Bělé pod Bezdězem, Kamilem Škodou, se nyní snaží zajistit program pro děti uprchlíků, a další případnou pomoc nabídly také charity z Lovosic, Mostu a Šluknova.

Druhá část sbírky, kde jsou především potraviny, hygienické a spací potřeby, putovala podle slov Edith Kroupové do Diecézní charity Brno, která vše využije jako okamžitou pomoc uprchlíkům v provizorních evakuačních centrech u státních hranic na území jižní Moravy a v přijímacím středisku Zastávka u Brna, s nimiž spolupracuje. Dále bude doručována do zahraničí, především do Maďarska, Srbska a Chorvatska.

Jana Michálková

Pomáhejme misijnímu dílu

Drazí bratři a sestry,

právě jsme oslavili Misijní neděli. Je to den, kdy se zvlášť intenzivně modlíme za misie a otevíráme svá srdce a společně pomáháme tam, kde je to potřeba. Nemůžeme všichni odjet do vzdálených zemí, abychom tam ošetřovali nemocné, vyučovali negramotné, krmili hladové a hlásali evangelium. Bylo by to jistě krásné a zároveň dobrodružné. I život zde, v Čechách, v našich rodinách, nám nebrání v misijním dobrodružství. Můžeme ho prožívat přímo v našich rodinách. A každý den, nejenom o Misijní neděli. Možná si kladete otázku, jak je to možné. Odpověď je jednoduchá. Skrze dvě věci: modlitbu a peníze. V každodenní modlitbě za misie se spojujeme se všemi lidmi v misích a otevíráme své srdce, abychom byli rovněž schopni dát z toho, co máme od Pána Boha, tedy i peníze, kam jsou potřeba. A takto podporovat misijní projekty po celém světě. Chci vás tedy povzbudit, abyste se doma spolu se svými dětmi, pomodlili každý den alespoň jednou „Zdravas Maria“ za misie. Pomáháme tím nejenom lidem v misijních zemích, ale i sobě duchovně růst a učit se dávat.

V minulém roce se v naší litoměřické diecézi vybralo ve všech kostelích 477.185 Kč. K této částce je možné se kdykoliv v roce přidat pomocí na konkrétní projekty, které najdete na www.missio.cz.

Všechny vás, drazí misionáři, zdravím z Litoměřic.

Luboš Fronk, diecézní ředitel
Papežských misijních děl

Děti z misijního klubka v Litoměřicích nabízely o Misijní neděli v kostele Věch svatých pečené dobroty a misijní růžence. K dispozici tu byly i misijní kalendáře. Foto: Martin Hrdina

Vzpomínka na Mons. Josefa Helikara

Dne 15. 7. 2015 uplynulo 15 let od úmrtí významné kněžské osobnosti, kanovníka a děkana svatoštěpánské kapituly Mons. Josefa Helikara.

Mládí a studium

Pater Josef Helikar se narodil 17. 3. 1923 v Solci na Mladoboleslavsku rodičům Arnoštu Helikarovi, narozenému v roce 1892, a Marii rozené Zdobínské, narozené v roce 1894, kteří vlastnili malý rolnický domek a po celý život pracovali v zemědělství. Josef Helikar byl jejich prvním dítětem a měl dva mladší sourozence, sestru Ludmilu a bratra Jiřího. V Solci od roku 1929 navštěvoval dvouřídíni obecnou školu a potom v Bakově nad Jizerou měšťanskou školu, kde současně ve 4. ročníku absolvoval jedno-roční učební kurz. V roce 1939 vykonal přijímací zkoušku do 3. ročníku klasického gymnázia v Mladé Boleslavi a od 1. 9. 1939 zde zahájil gymnaziální studium. Po zrušení oktávy gymnázia v roce 1944 byl zařazen k Technische Nothilfe (Technická nouzová pomoc) a u této pracovní služby byl nasazen v Praze, Semilech a v Německém (Havlíčkově) Brodě. Za poslech zahraničního rozhlasu byl potrestán přezazením k jednotce, která pracovala pod dohledem SS a ubytován byl v jejích kasárnách. V polovině měsíce dubna 1945 se mu podařilo

ké církve se státem a nepředvídatelných dalších opatření vůči biskupům a kněžím vysvětil biskup Štěpán Trochta tajně o Bílé sobotě dne 8. 4. 1950 v kapli své rezidence 18 bohoslovců 5. ročníku semináře na kněze. Kněžské svěcení od sedmnáctého biskupa litoměřického přijal též Josef Helikar. Z rozhodnutí biskupa měl nastoupit jako kaplan při katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích. Nebyl mu udělen státní souhlas a na základě pokynu krajského církevního tajemníka a souhlasu biskupa Trochty nastoupil do Teplic jako výpomocný duchovní. Přestože mu byl dříve povolen odklad vojenské základní služby, musel dne 4. 10. 1950 tuto nastoupit k PTP (Pomocné technické prapory) útvaru č. 53 ve městě Libavá nedaleko od Olomouce. Tak jako ostatní „pětápci“ vykonával těžkou manuální práci na stavbách, v lese při kácení stromů a budování silnic v Novém Jičíně, Kozlově a ve Stichovicích u Prostějova. Z vojenské služby u PTP byl propuštěn 31. 12. 1953 a dne 1. 2. 1954 nastoupil do duchovní správy jako druhý vikarista při katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích.

Věznem totalitního režimu

Dne 25. 5. 1954 byl pater Josef Helikar v kanovníckém domku č. 5 na Dómském náměstí v Litoměřicích zatčen a ještě téhož dne byl předán do vazby ve věznici v Litoměřicích. Současně s ním byl zatčen a rovněž uvězněn pater Jan

Tohoto trestného činu se měl dopustit tím, že na základě ilegálních oprávnění (tzv. mexických fakult) obdržel od Františka Rabase vykonával po dobu základní vojenské služby od roku 1950 do konce roku 1953 tajně náboženské obřady na různých místech za přítomnosti více osob. Ve vazbě prokázal pater Josef Helikar velkou rozhodnost, odmítal vypovídat, odvolával se i před soudem na zpovědní tajemství a svůj postoj nezměnil ani při konfrontaci se samotným biskupem Štěpánem Trochou. V nevěřejném soudním procesu konaném dne 11. 1. 1955 byl Josef Helikar odsouzen k trestu odnětí svobody na sedm roků a Jan Bečvář na šest roků, a oba k řadě vedlejších trestů.

Pater Josef Helikar byl pod číslem A 027054 vězněn ve věznici č. 2 Praha–Pankrác, v Jáchymově a na Mírově. V Jáchymově byl určen k práci při drcení uranové rudy v tzv. Rudé věži tábora „L“ ve Vykmánově. Tady se všichni vězni, kteří tu doslova otrocky dřeli bez jakýchkoliv ochranných pomůcek, dostávali do bezprostředního styku s radioaktivním materiálem a vdechovali radioaktivní prach, který vítr roznášel i do přilehlého tábora. V oděvu, ve kterém pracovali, také spali. Člověk zde byl pouze číslem čekajícím na odepsání. V tomto táboře byl „mukl“ (tj. muž určený k likvidaci) pater Josef Helikar téměř rok.

Posledním místem věznění Josefa Helikara byl od 26. 5. 1956 Mírov. Zde byl po celou dobu věznění zařazen na pracovišti Meopta. Pater Josef Helikar na pobyt na mírovském hradě vzpomínal jako na místo, kde byl v té nejlepší společnosti, a to mezi kněžskými a intelektuály. Pobyt zde považoval za školu života pro budoucnost. Zde také navázal mnohá přátelství, mimo jiné i s vězněným básníkem Janem Zahradníčkem (17. 1. 1905 Mastník – 7. 10. 1960 Vlčatín) a spisovatelem a básníkem Václavem Renčem (18. 11. 1911 Vodochody u Roudnice nad Labem – 30. 4. 1973 Brno), jejichž některé básně si udržel v paměti po celý život a používal je později zejména v kázáních při májových pobožnostech v katedrále sv. Štěpána v Litoměřicích.

Původní trest odnětí svobody byl pateru Josefovi Helikarovi na základě amnestie z roku 1955 snižen na pět roků a šest měsíců. Z výkonu trestu byl propuštěn z věznice Mírov po celém jeho vykonání dne 21. 11. 1959. V průběhu výkonu trestu odnětí svobody na něho byla zpracována dvě hodnocení, v nichž se shodně uvádí: *Uložený trest považuje za nespravedlivý, necítí se vinen, ani nejeví známky lítosti, prohlašuje, že dnešní zřízení je zaměřeno proti kněžím, že není náboženskou svobodou a že většina kněžů je uvězněna. Zůstává náboženským fanatikem, svoje názory však nikomu nevnucuje, méně dis-*

kuje a straní se kompromitujících řečí. Výkon trestu na něho působí převýchovně jen malou měrou a je záhodno jej vésti v patrnosti.

Návrat do Litoměřic a osobní vzpomínka

Po propuštění pracoval jako dělník v mladoboleslavské škodovce. Na jaře v roce 1966, v „předjaří“ pražského jara 1968, získal státní souhlas k vykonávání veřejné kněžské služby a začal v Litoměřicích v katedrále působit jako vikarista. V roce 1967 byl na základě zrušeného soudního rozsudku rehabilitován. Angažoval se ve věci rehabilitace biskupa Štěpána Trochty a jeho návratu na biskupský stolec.

V roce 1966, kdy se pater Josef Helikar po dvanácti letech vrátil do katedrály sv. Štěpána, jsem na podzim narukoval k vykonání vojenské základní služby do Litoměřic. Z kasáren byly vidět věže města a mě nejvíce zaujala vysoká věž ve směru jihozápadním. Nikdy předtím jsem v Litoměřicích nebyl, a tak jsem se těšil na to, až si budu moci město prohlédnout a podívat se na místo, kde se zajímavá věž nachází. Mé přání se splnilo na jaře v době velikonoční v roce 1967. O jedné neděli jsem dostal volno k opuštění kasáren již v dopoledních hodinách, a tak jsem se zvědavý a s očekáváním vydal do města. Prvním mým cílem byla věž. Při příchodu na poklidné Dómské náměstí jsem byl mile překvapen tím, že vedle majestátní věže se nachází velký kostel. Věděl jsem, že Litoměřice jsou sídlem biskupství, a tak jsem si uvědomil, že se zřejmě jedná o kostel biskupů – katedrálu. Netušil jsem, že tento můj názor bude za malou chvíli potvrzen. Dveře do katedrály byly otevřené, vstoupil jsem dovnitř. Po chvíli jsem viděl, jak ke mně z pravé strany přichází kněz. Mile se usmíval, oslovil mě a vzájemně jsme se představili. Tehdy se mi od patera Josefa Helikara dostalo stručného výkladu o katedrále a jejím interiéru. Omlouval se, že se mně nemůže déle věnovat, neboť musí jít do biskupské rezidence na oběd a řádové sestry by se „hněvaly“ z jeho pozdního příchodu. Tehdy jsme oba netušili, že z našeho setkání vzejde přátelství, které bude trvat až do jeho smrti.

Po ukončení základní vojenské služby jsem zůstal v Litoměřicích a v roce 1969 jsem se já a moje snoubenka rozhodli, že se vezmeme. Po telefonické domluvě jsme navštívili otce Josefa Helikara a požádali jej, aby nás v katedrále oddal. Jednou týdně jsme jej navštěvovali v jeho bytě v kanovníckém domku, kde probíhala naše příprava k uzavření církevního sňatku. V měsíci červenci, bezprostředně po uzavření sňatku na Městském národním výboru v Litoměřicích, v té době to byla povinnost, jsme měli svatbu ještě jednou, a to v katedrále sv. Štěpána. Zde nám při mši svaté udělil svátost manželství. Pravidelně jsme se pak viděli

každou neděli v podvečer při mši svaté, po které nás vyprovázel z Dómského náměstí do ulice Jarošovy.

V našem bytě v Litoměřicích nás pater Josef Helikar minimálně dvakrát za rok navštěvoval. Pravidelně večer o Vánocích, o svátku sv. Štěpána. Od středověčerní večeře měl uschovanou rybí polévku a smaženého kapra s bramborovým salátem a vždy mu moc chutnalo. Druhou pravidelnou návštěvu uskutečňoval na svátek sv. Václava. My jsme mu jeho návštěvy s radostí opláceli. Znal se i s mými rodiči, ti se s ním při návštěvách u nás nikdy neopomněli setkat. Velice dobře si rozuměl s mým tatínkem.

Výročí kněžského svěcení P. Plhala. Na snímku zleva P. Plhal, JUDr. Sisel a Mons. Helikar, červenec 1998

Když jsme se z Litoměřic odstěhovali, už jsme se tak často nevidali. Zůstali jsme v kontaktu především písemně. Vše se však změnilo koncem 80. let, kdy jsme poblíž Litoměřic dokončili stavbu rekreačního domku, kam jsme pravidelně jezdili na víkendy. Sezónu jsme zahajovali v Velikonocích a ukončovali ji počátkem listopadu. Pravidelně jsme se opět viděli v neděli v podvečer na mši svaté v katedrále v Litoměřicích a někdy jsme společně s dalšími pozvanými, nejvíce s rodinou MUDr. Milana Zbořila, šli

Stříbrná svatba JUDr. Sisla a jeho paní, katedrála sv. Štěpána, červenec 1994. Na snímku s Mons. Helikarem a P. Plhalem

ještě na návštěvu k pateru Helikarovi do jeho bytu. V roce 1994 jsme se s ním domluvili, že v červenci při výročí stříbrné svatby obnovíme v katedrále sv. Štěpána při mši svaté manželské sliby a poděkujeme našemu Pánu za 25 let společného života. Otec Helikar nás mile překvapil.

Při příjezdu před katedrálu nás vítaly zvony katedrální věže a u vchodu do katedrály nás s radostí a charakteristickým úsměvem vítal spolu s děkanem Ferdinandem Plhalem SDB ze Štětí, se kterým nás spojovalo stejné přátelství jako s ním.

Na jaře v roce 2000 jsme se do našeho domku trvale přestěhovali. Pater Helikar z toho měl velkou radost a říkával, že jsme znovu sousedi. Žádný z nás však netušil, že tomu tak bude pouze krátce. Naposledy

jsem spolu hovořil v neděli 9. července 2000 po večerní mši svaté. Slíbili jsme si, že se příští neděli domluvíme, jak oslavíme den výročí naší svatby, který se blížil. Následující neděli jsme se dozvěděli před katedrálou smutnou zprávu, že v sobotu 15. července zemřel.

Pater Josef Helikar měl mnoho přátel mezi básníky a spisovatelem, přátelil se např. s Jaroslavem Seifertem a Františkem Nepilem. Měl také mnoho přátel mezi kněžskými a mezi lidmi. Byl vzdělaný v literatuře a umění vůbec. Především však měl pozitivní a přátelský vztah k lidem, a proto byl oblíben mezi věřícími i tzv. „nevěřícími“. Jsme mu vděční za jeho přátelství a svátosti, které udělil nám i našim dětem.

Spolu s manželkou a dětmi s vděčností a v dobrém na Mons. Josefa Helikara vzpomínáme. Ať jemu i ostatním jeho zemřelým spolubratřím – biskupům, kanovníkům, profesorům semináře a kněžím pohřbeným na litoměřickém hřbitově – světlo věčné svítí a odpočívají v pokoji.

JUDr. Václav Sisel
Foto: archiv autora článku

Pater Helikar při dodání do vazby do věznice v Litoměřicích (z osobního vězeňského spisu).

uprchnout a do konce války se skrýval. Po osvobození dokončil studium gymnázia v Mladé Boleslavi vykonáním maturitní zkoušky. Rozhodl se pro kněžskou službu a byl přijat na bohosloveckou fakultu Karlovy Univerzity v Praze jako bohoslovec litoměřické diecéze. V letech 1945–1950 studoval v Praze a v semináři v Litoměřicích.

Kněžské svěcení a vojenská služba u PTP

Z důvodu neúspěšných jednání biskupů s představiteli komunistické totalitní státní moci o uspořádání vztahů katolic-

Bečvář (26. 5. 1924 Praha – 19. 8. 2005 Most). Tak jako Josef Helikar patřil do skupiny tajně vysvěcených kněžů dne 8. 4. 1950 biskupem Trochou. Spolu také byli u PTP v Libavě u Olomouce. Bylo jim kladeno za vinu, že od biskupa Trochty přijali dva dopisy, ve kterých biskup vyjadřoval své názory na tehdejší státní zřízení. Dále byli obviněni z toho, že podávali rektorovi litoměřického semináře ThDr. Františku Rabasovi po nástupu k PTP zprávy a poznatky o této organizační složce armády. Josef Helikar byl dále obviněn z maření dozoru nad církvemi a náboženskými společnostmi.

Otisky prstů patera Josefa Helikara (z osobního vězeňského spisu).

Posláním naší charity je z lásky a s láskou podporovat a pomáhat bližním. Jsme tu pro všechny, kteří hledají podporu nebo pomoc v nelehké životní situaci. Vycházíme z křesťanských hodnot, z přesvědčení, že každý člověk má svou důstojnost.

Komu pomáhá Šluknovská Charita

Oblastní charita Šluknov se věnuje nejen dětem a mládeži, ale také dospělým. Jedná se o lidi ze sociálně znevýhodněného prostředí, především Romy. Mezi její činnosti patří komunitní práce, předškolní vzdělávání, nízkoprahové zařízení pro děti a mládež, terénní programy, sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi, charitní šatník a další pomoc v krizových situacích.

Stejně jako pro ostatní charity v Ústeckém kraji, tak i pro tuto Charitu je letošní rok velkou zkouškou. První rána přišla hned po Vánocích, kdy Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) ukončilo podporu velmi oblíbeného předškolního klubu Ambrela. Pokračováním bylo významné snížení podpory sociálních služeb Ústeckým krajem a nová služba Ambrela v terénu, což je nový terénní program, nebyla navíc vůbec zařazena do základní sítě sociálních služeb, čímž nedosáhne na finanční prostředky rozdělované krajem.

Šluknovská Charita stála před velkým rozhodnutím, zda má služby ukončit nebo bojovat, a toto rozhodnutí vložila do rukou Pánu Bohu. V lednu začali všichni pracovníci a dobrovolníci s pravidelnou společnou modlitbou. Účastní se všichni, věřící i nevěřící. Modlitba má úžasnou atmosféru, vztahy mezi pracovníky se prohlubují stejně jako duchovní rozměr charitní práce. A občas se stane zázrak...

Ambrelu zachránili matky dětí a dárci

Předškolní klub jsme založili v roce 2012, jelikož 17 předškoláků – většinou romských dětí – nedostalo místo v mateřské škole ve Šluknově. Klub Ambrela byl podporován Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Rozjel se velmi pěkně, maximální kapacita je sice 12 dětí, zájem rodičů je ale mnohem větší. S dětmi pracujeme podle alternativní pedagogiky Montessori, k čemuž jsou naši pracovníci proškoleni a u dětí sklízíme velký úspěch.

Cílem klubu je pomoci dětem, které nemohou navštěvovat mateřskou školu, s přípravou na vstup do základní školy, a tím jim umožnit stejné šance na vzdělání, jako mají jejich vrstevníci. Většina našich dětí je romských. Jedna z maminek, která má v klubu dvě děti, nám napsala:

„V předškolním klubu Ambrela se dětem velmi líbí to, že se tam učí a učení probíhá zábavným způsobem. Hodně se toho už naučily, jsou spokojené a my rodiče také. Dcera se nemůže dočkat rána, aby mohla jít do školky. Nejraději by chodila i o víkend.“

Bohužel jsme začátkem roku dostali šokující zprávu, že MŠMT pro letošní rok klub nepodpoří. Věděli jsme, že v žádném případě nechceme s touto nabídkou vzdělávání skončit, dětem by to velmi uškodilo. Hledali jsme cesty, psali jsme stohy žádostí, dostali jsme nějaké dary, pokračovali jsme, i když nás to stálo hodně sil.

Na začátku května ale přišel den, kdy jsem musela oznámit rodičům, že dál klub provozovat nevládneme a musíme jej ukončit. Maminky byly velmi smutné, ale nechtěly to vzdát, a tak nabídky, že se budou střídat v klubu jako dobrovolnice. Od té doby nám maminky pomáhají a já jim za to všem chci moc a moc děkovat. Věřím, že je to pro všechny přínosem.

Díky maminkám, které pomáhaly jako dobrovolnice, mohl předškolní klub Ambrela přežít.

A co se stalo v týdnu, kdy se matky rozhodly, že budou pomáhat jako dobrovolnice? Ozval se jeden muž, kterého jsme vůbec neznali. Přijel na návštěvu, podíval se na to, jak děti pracují, a ony opravdu pracují soustředěně, vytrvale a v tichu. Byl tak překvapen a nadšen, že se rozhodl dát nám významný finanční příspěvek. Boží cesty jsou vždy překvapující. Děkuji srdečně za ně a také všem, kteří nám pomohli klub zachránit, donátorům a dobrovolníkům. Do budoucna hledáme další možnosti financování, nakonec plánujeme předškolku rozšířit – jak Bůh dá.

Centrum pro děti a mládež Ambrela

Nízkoprahové zařízení Ambrela nabízí nejrůznější aktivity, které jsou především prevencí sociálnímu vyloučení a diskriminaci. Děti se zde připravují na školu,

dělají domácí úkoly, které jsou pak spojeny s obědem ve školní jídelně, což platí sponzoři z Bavorska. Obědy jsou velkým motivačním prvkem pro naše děti, i když si zprvu musely zvyknout na cizí kuchyni. Doučování probíhá také částečně v duchu Montessori pedagogiky. Je vždy fascinující, jak se i starší děti mohou ponořit a soustředit na tuto práci.

Montessori pedagogika funguje

Největší úspěch zažila dívka, které se téměř dva roky nedařilo opisovat písmenka podle vzoru. Vypadalo to, že bude muset přestoupit na speciální školu. Když u nás probíhalo školení pracovníků Montessori, pracovala s touto dívkou zkušená učitelka z Montessori školy. Vybrala pouze dvě smrková písmenka formátu A4 (písmenko je na omak hrubší než okolní plocha) a pak písmenka napsala do písku. Netrvalo to ani půl hodiny a všichni jsme byli svědky toho, jak se v dívce zlomil blok, který vůči psaní a čtení měla. Tato událost je necelý rok stará a děvče dnes umí číst a psát – a nejenom že umí, ale také píše a čte ráda a z domácích úkolů ani nechce domů. Tento zážitek je pro nás všechny potvrzením, že tato metoda funguje a že dítě, které bylo už téměř pro systém odepsané, může díky ní dostat ještě šanci.

Odpolední program „nízkoprahu“ je pestrý. Nabízíme výtvarné dílny, společné hry, zpívání, výuku hry na kytaru, vaření a pečení. Pravidelně vyrážíme ven na hřiště na sídlišti, do parku nebo do lesa. Chodíme sbírat listy do čajů a vaříme sirup z pampelišek. Tento rok musíme velmi šetřit, takže nepodnikáme žádné výlety do bazénu, zoo i letní tábor jsme letos museli zrušit.

Naši nabídku využívá jen málo z těch, co by to potřebovali

Jako mnoho „nízkoprahů“ bojujeme s tím, že o naši nabídku mají zájem většinou mladší děti. Ale ani u těchto malých dětí nejsme schopni přitáhnout do Ambrela všechny, které by to potřebovaly. Známe děti, které ještě nechodí do školy a už mají zkušenost s kouřením a alkoholem. Některé sbírají zbytky cigaret a zkušeně upalují konec filtru, aby nedostaly žloutenku. Šluknov také hodně bojuje s drogami a se vším, co je s nimi spojeno. Už v loňském roce jsme tedy

dětem začali nabízet „bezpečné dobrodružství“ – nocování venku, v lese, tábory apod.

Vaříme a pečeme s Kamilem

Náš nejmladší zaměstnanec Mirek vymyslel pro mládež seriál o vaření. Nabízí tak mladým možnost „se blejsknout“ a být „slavný“ bez drog a alkoholu. Šéfkuchařem pořadu je Kamil a podle něj se také seriál jmenuje „Vaříme a pečeme s Kamilem“. Strouhaný koláč, lečo, halušky, bábovka nebo třeba příprava marmelády. Všechna tato videa můžete zhlédnout na www.youtube.com.

Šéfkuchař Kamil s asistentkami při přípravě dalšího dílu seriálu, tento díl nese název „Studený pes pro Ondru“.

Seriál má velký úspěch, Kamil byl už také pozván do jiné organizace ve Varnsdorfu, aby tam vařil s mladými lidmi. Tento rok usilujeme o rozšíření seriálu, ale uvidí se, zdali naše žádost o finanční podporu bude úspěšná. V plánu je vaření venku, pozvání důležitých hostů, návštěva St. Wenzeslaus-Stift u Görlitz, kde plánujeme poznat, jak vaří naši němečtí sousedé.

Terénní práce

V terénu máme registrované dvě sociální služby. Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a od začátku letošního roku také terénní programy, které se bohužel nedostaly do základní sítě sociálních služeb, nejsou tedy finančně podpořeny, jejich potřeba je ale velká. Šluknov má několik vyloučených lokalit, ve kterých žije více než 1.100 lidí, tedy 20 % obyvatelstva. Největším problémem je vysoká nezaměstnanost – bývalé bohaté průmyslové město a vlastně celý region se stalo jedním z nejchudších v celé republice. Každý týden se u nás hlásí nejméně pět zájemců o práci v naší organizaci – vědí, že nemáme problémy se zaměstnáváním Romů. Některé můžeme zaměstnat díky programům Úřadu práce (ÚP), čím jim usnadníme další případné uplatnění na trhu práce, dalším pomáháme s hledáním zaměstnání, sepsáním životopisu.

Nyní připravujeme besedu o sebe-representaci, o možnostech připravovaných programů ÚP a o dalším vzdělávání.

Předražené byty

Dalším velkým problémem je bydlení. Jsou zde drahé byty a ještě dražší služby (mnohdy fiktivní), ale jinou možnost Romové ve Šluknově nemají. Jen občas se nám podaří někomu zajistit byt za normálních podmínek. Často mají lidé smlouvy jen na tři měsíce, občas ale jen na jeden měsíc. A kdo se brání, musí pryč. Ani medializovaná návštěva ministrů ve Šluknovských vyloučených lokalitách v květnu 2014 nic nezměnila.

Součástí této smutné reality jsou alkohol, drogy, gambling. Naše služby nejsou přímo zaměřené na osoby se závislostí, ale chceme, především mladým lidem a dětem, pomoci předcházet závislosti. Bohužel víme o takových zkušenostech už předškolních dětí. To jsou také děti, se kterými bychom chtěli v rámci terénních programů pracovat. Bohužel nezařazením do sítě jsou naše možnosti omezeny.

Děti, zaměstnanci a dobrovolníci se zúčastnili akce pořádané městem „Uklidme Česko“, a to úklidem hřiště na sídlišti.

Služby v terénu jsou velmi náročné a vyžadují pracovníky, kteří mají pevný charakter, hodně trpělivosti a především lásku k lidem a odolnost proti zklamání. A především smysl pro to, že problémy nedělají jenom ti tzv. sociálně slabí, ale větší problémy dělá často někdo, kdo má nad „sociálně slabými“ moc nebo je šikovně láká do pastí.

Komunitní práce

V komunitním centru Ambrela jsme v loňském roce nabízeli nejrůznější aktivity – od slavení masopustu po fotbalový turnaj, od akce s návštěvou dobrovolníků z ČEZu po workshopy vaření marmelád z nejrůznějšího ovoce. Některé z těchto byly velmi úspěšné, jiné ne. Například o výrobu marmelád zájem nebyl, tak jsme ovoce zpracovávali s dětmi. Ale tento rok to se zájmem veřejnosti vypadá jinak. Nabízíme možnost ušít si ruč-

níky z velmi kvalitního froté (za které dárcům děkujeme). Materiál a stroje jsou k dispozici zdarma, jen požadujeme, aby zúčastněné ženy (i muži!) za každý ušitý kus pro vlastní potřebu ušili jeden kus pro nás. Tuto možnost využívají např. maminky, které přivádějí své děti do předškolního klubu, ale již máme tři ženy, které raději šijí ručnicky doma. Jsou velmi pilné a odvádějí vynikající práci.

Díky podpoře Úřadu vlády ČR jsme zaměstnali dva komunitní pracovníky, kteří se momentálně velmi intenzivně věnují situační analýze Šluknova a okolí. K tomu nepatří jen statistická data, ale také historie a spousta rozhovorů s nejrůznějšími lidmi.

Romové našim příkladem

Setkali jsme se např. s nejstarší Romkou ve Šluknově, paní Karalovou. Ta se narodila v roce 1930 na Slovensku, její rodiče pracovali v zemědělství. S manželem se odstěhovala v roce 1952 do Českého Krumlova a o rok později za prací do Šluknova. Manžel pracoval jako traktorista a paní Karalová v pivovaru. Měli pět dětí, všechny se vyučily a celý život pracovaly. Velkou bolestí paní Karalové je, že již čtyři její děti zemřely. Dnes žije na sídlišti, bohužel už nemůže chodit ven, ale každý den je obklopena vnoučaty a dalšími příbuznými, kteří se o ni vzorně starají. Její dny jsou pořád plné radosti a úsměvů. Je to velký kontrast oproti opuštěným neromským starým lidem a určitě je to něco, z čeho by si „neromové“ měli vzít příklad.

Nejstarší romská obyvatelka Šluknova, paní Karalová, a několik jejích vnoučat a příbuzných.

Ještě nevíme, kam nás komunitní práce zavede. Je to otevřený proces, v němž záleží na těch, kteří se nechají oslovit a kteří chtějí něco změnit. Jsme velmi zvědaví a těšíme se na další cestu, kterou nás Bůh povede.

Připravila Dr. Evelin Maria Habel, ředitelka OCH Šluknov

Foto: archiv OCH Šluknov

Pozvánky

Cursillo: kurz křesťanství pro ženy, Jiřetín pod Jedlovou, 5. – 8. 11. 2015

Duchovní hnutí Cursillo pořádá ve dnech 5. – 8. 11. 2015 v Jiřetíně pod Jedlovou víkendový kurz křesťanství pro ženy. Koná se v Penzionu Dcer Božské lásky (Kláštří 254), začátek: ve čtvrtek 5. 11. od 17.30 hodin (ubytování), v 18.00 hodin večere; závěr kurzu: v neděli 8. 11. přibližně v 17.00 hodin. Vedení: tým laiků s knězem. Cena: 1400 Kč.

Přihlásit se můžete písemně. Vyplněný formulář, který je k dispozici na webu www.dltm.cz, odešlete na adresu: Dagmar Štefanová (Tyršova 13, 120 00 Praha 2), dagmar.stefanova@seznam.cz (tel. 222 512 184). Bližší informace na <http://cursillo.hyperlink.cz>

Adventní TAMMIM 2015, Praha, 27. – 29. 11. 2015

Seminaristé Arcibiskupského semináře v Praze pořádají duchovní víkend a srdečně na něj zvou všechny mladé muže ve věku od 15 do 30 let. Tato duchovní obnova se koná každý půl rok a je známá pod jménem TAMMIM. Tentokrát bude jejím tématem milosrdenství. Účastníkům se tak naskytá jedinečná příležitost, kdy mohou opustit každodenní ruch, vypnout mobily, zaklapnout notebooky a ponořit se do modlitby, ticha. V programu bude také prostor pro společné rozhovory o hledání a prožívání víry jak mezi sebou, tak i s bohoslovci a představenými semináře. Cílem je tedy prohloubení víry a hledání své další životní cesty. Nedílnou součástí setkání jsou i různé workshopy, rekreační odpoledne a zajímaví hosté.

TAMMIM se bude konat ve dnech 27. – 29. 11. 2015. Podrobné informace naleznete na internetových stránkách www.arcs.cuni.cz, dotazy zasílejte na: tammim@signaly.cz

Více pozvánek na www.dltm.cz

JABOK – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

Centrum dalšího vzdělávání nabízí pedagogům, sociálním pracovníkům i veřejnosti tyto kurzy:

- Základy křesťanské etiky a mravnosti (14 hod., 14. 11. a 12. 12. 2015)
- Metody psychohygieny pro seberozvoj a praxi (16 hod., 9.–10. 11. 2015)
- Práce s vinou a smířením v pomáhajících profesích (14 hod., 19.–20. 11. 2015)
- Možnosti využití případových konferencí v práci s rodinou (8 hod., 4. 12. 2015)
- Vedení poradenských rozhovorů s dětmi a mládeží (8 hod., 11. 12. 2015)
- Bible: pozvání pro současníka (20 hod., 19. 12. 2015, 29. a 30. 1. 2016)
- Biblické inspirace pro sociální práci: o spirituální dimenzi sociálně-pastoračního pracovníka (8 hod., 8. 1. 2016)

Kompletní přehled našich kurzů a bližší informace naleznete na www.jabok.cz v sekci „kurzy CDV“, kde je třeba se i přihlásit. Info též na tel.: 603 330 793 (Petra Adámková).

www.jabok.cz

Aktuální díře Mons. Jana Baxanta a P. Stanislava Příbyla CSSR najdete na www.dltm.cz

„Dary, které nekoupíš“

To je téma výtvarné soutěže, kterou vyhlásil Hospic sv. Štěpána v Litoměřicích u příležitosti Světového dne hospicové a paliativní péče. Nejzdařilejší práce budou vybrány do pexesa, jehož prodej přispěje na hospicovou péči o těžce nemocné a umírající v domácím prostředí i v našem lůžkovém zařízení. Více informací najdete na www.hospicilitomerice.cz, uzávěrka soutěže je 15. listopadu 2015. Veškeré informace zodpoví Mgr. Zuzana Legnerová, email: legnerova@hospicilitomerice.cz, tel. 416 733 185-7. Těšíte se na Vaše práce! P.S.: Nebojte se těžkých témat!

Světový den mládeže, Krakov 2016

Přihlásit se na Světový den mládeže do Krakova je možné od konce září na českých webových stránkách setkání <https://krakov2016.signaly.cz/>
Program se dělí na dvě části: tzv. Dny v diecézích budou probíhat 20. – 25. července 2016 a samotné Světové dny mládeže pak 26. – 31. července 2016. Setkání je určeno především pro mladé od 16 let, organizaci zajišťuje Sekce pro mládež České biskupské konference. Účastníci, kteří se přihlásí do 30. dubna 2016, mají nárok na nižší cenu. Ta je dotovaná Českou biskupskou konferencí a celostátní sbírkou, která proběhne 6. března 2016 v kostelích. Pokud pojedete z jedné rodiny více sourozenců, mohou požádat svá arcidiecézní či diecézní centra pro mládež o slevu.
Konkrétní informace o ceně, programu a organizaci setkání najdete na: <https://krakov2016.signaly.cz/>

PŘEDPLATNÉ

Diecézní časopis Zdislava

- v roce 2015 vychází deset čísel
- cena 1 ks je 20 Kč

Časopis si můžete buď předplatit, nebo zakoupit přímo u vás ve farnosti.

Pokud nás kontaktujete, zašleme vám požadované číslo poštou.

Objednávky:

- písemně na adrese: Redakce Zdislava, Dómské náměstí 9, 412 88 Litoměřice
- e-mailem na zdislava@dltm.cz
- telefonicky na (+420) 416 707 535-6

PŘEDPLATNÉ

Zdislava – časopis litoměřické diecéze

Vydavatel: Biskupství litoměřické. **Adresa redakce:** Biskupství litoměřické – diecézní časopis Zdislava, Dómské náměstí 9/9, 412 88 Litoměřice (zdislava@dltm.cz)

Za obsah časopisu odpovídá P. Stanislav Příbyl (pribyl@dltm.cz). **Redakce:** Jana Michálková (michalkova@dltm.cz). **Grafická úprava:** Miroslav Zelenka.

Tisk: Tiskárna PRIMA, s. r. o. (zelenka@primatisk.net). **Objednávky a distribuci** zajišťuje Biskupství litoměřické (zdislava@dltm.cz), tel. (+420) 416 707 535-6

Nevyžádané příspěvky nevracíme. Redakce si vyhrazuje právo na zkrácení příspěvků. Registrace MKČR E7397. ISSN 1211-3042 © Biskupství litoměřické

Učebna přírodopisu malé školáky velice zaujala. Se zájmem si prohlédli všechny preparáty a vyzkoušeli si i práci s mikroskopem. Foto: Jana Michálková

Bohosudov

slavnost 20. výročí založení základní školy při biskupském gymnáziu

K textu na straně 17 ■ Foto: Jitka Jedličková ■ fotogalerie na www.bgbzs.cz

Lákadlem pro děti byla i provizorní chemická laboratoř. Foto: Jana Michálková

Diecézní biskup Jan Baxant se účastnil celého programu oslav, na závěr v bazilice sloužil mši svatou.

Maxmilián Rudolf Schleinitz

(1655 – 1675)

narozen 1605, Varnsdorf

biskupské svěcení 9. 7. 1655, Řím

zemřel 13. 10. 1675, Litoměřice

První biskup litoměřický působil ve 30. letech 17. století v duchovní správě na mnoha místech Čech, krátkodobě byl i pražským generálním vikářem a roku 1637 se stal posledním proboštem litoměřické kolegiální kapituly.

V této funkci se výrazně angažoval v otázce vzniku litoměřického biskupství, což se nakonec po mnoha obtížných jednáních, týkajících se zejména finančního zajištění této instituce, podařilo – litoměřické biskupství bylo zřízeno 3. července 1655 bulou papeže Alexandra VII. a Schleinitz se stal zdejším prvním biskupem. Po své intronizaci v následujícím roce se biskup pustil do obnovy diecéze zpustošené nedávno skončenou třicetiletou válkou.

Z jeho nejvýznamnějších činů lze jmenovat např. stavbu raně barokní katedrály, do níž objednal významný soubor děl Karla Škréty, či založení nového – schleinitziánského – kanonikátu.

Biskup Schleinitz je pohřben přímo v katedrále sv. Štěpána.

Martin Barus, archivář biskupství

Z uměleckých sbírek litoměřické diecéze

